

SBĚRATELSKÉ+NOVINY

KUPKA V LONDÝNĚ, Z AUKCE SBÍRKY MANŽELŮ HASCOEOVÝCH V ČERVNU 2011, jejíž součástí bylo pět Kupkových abstraktních pláten, foto: Jan Rasch

FRANTIŠEK KUPKA NA AUKČÍCH V PAŘÍŽI, NEW YORKU, STOCKHOLMU A PRAZE

Kupkovy obrazy ve světě

V listopadu budou na aukcích v Evropě a Spojených státech nabízeny hned tři abstraktní obrazy Františka Kupky a dá se očekávat, že padne nový autorský rekord. Ten stávající má hodnotu více než 60 milionů korun.

V loňské roce trhem prošel jediný Kupkův abstraktní obraz, *Vanoucí modře III* z let 1925–27. Letos v říjnu se v Paříži obraz *Tvary vytažené* z let 1912–19 prodal v přepočtu za 42,3 milionu korun a v průběhu listopadu budou draženy tři další plátina z let 1914–35.

Nejstarší aukční síň na světě, Stockholms Auktionsverk bude v polovině listopadu dražit kolekci manželů Lundbergových, kterou sama společnost označuje za jednu z nejdůležitějších dražeb ve své 342leté historii. Sbírka IngaBritty a Arneho Lundbergových není početně nijak rozsáhlá, čítá 19 děl. Pyšní se ale zásadními jmény světového umění, jako jsou Max Ernst, René Magritte či Yves Klein. Hlavní hvězdou aukce je mimořádná malba Vasil Kandinského z roku 1929 s odhadní cenou přes 3 miliony eur. Zájem českých dražitelů jistě přitáhne výjimečné, hned dvakrát signované plátno Františka Kupky *Vzlet* či *Únik* z let 1914–19.

Provenience tohoto raného abstraktního obrazu, uvedeného v nově vydaném soupisu Kupkových olejů pod číslem 350, je poměrně dobře doložena a táhne se od autorovy nevlastní dcery Georges Martinel-Kupky přes pařížskou galerii Karla Flinkera až do domu manželů Lundbergových v Göteborgu. Aukční katalog uvádí pouze dvě zahraniční přehlídky tohoto obrazu, a to v roce 1967 v Kolíně nad Rýnem a ve Vídni. Katalog Kupkovy výstavy ve Valdštejnské jízdárně v roce 1968, kde je obraz barevně reprodukován, však dokládá, že toto dílo již v Čechách prokazatelně figurovalo. Do Národní galerie doputovalo z expozice v Amsterdamu a katalog navíc doplňuje naše informace o původu této práce o její přechodný pobyt v galerii Daniela Gervise v Paříži.

I s přihlédnutím k výše popsaným skutečnostem tohoto divácky velmi atraktivního obrazu, nelze uváděnou odhadní cenu 6–8 milionů švédských korun (16,7–22,3 milionu českých korun, bez provize a dalších poplatků) vnímat jinak než jako velmi pod-

sazenou. Tři roky starý malířův rekord za menší obraz ze stejného období, *Studii na červeném pozadí*, má hodnotu 62,4 milionu korun. Ze strany aukčního domu jde patrně o snahu oslovit co možná největší množství potenciálních zájemců. Možná i proto, že Kupků je nyní k mání více.

Den před švédskou aukcí bude v newyorské pobočce Sotheby's v rámci večerní aukce impresionistů a klasické moderny dražen jen o pár let mladší Kupkův obraz *Tvar modré A I*. Předaukční odhad v tomto případě počítá s cenou 1,5–2 miliony dolarů (zhruba 37–50 milionu korun, bez provize a dalších poplatků). Jde o jednu z několika variant, které malíř na dané téma vytvořil, a spadá do konvolutu obrazů, které v roce 1951 zakoupil od Kupky galerista Louis Carré. Plátno dále nabízela kolínská Galerie Gmurzynska, z níž bylo získáno v listopadu 1998 do soukromé americké kolekce. Diváci se s ním mohli setkat hned na čtrnácti výstavách v Evropě, USA i Asii, přičemž je celostránkově reprodukováno v několika důležitých Kupkových monografiích i ve zmiňovaném soupise (kat. č. 227).

Jinou verzi *Tvaru modré* pocházející ze sbírky Jindřicha Waldese vydražila aukční síň Adolf Loos Apartment and Gallery na jaře 2012 za 57,4 milionu korun. Stejná aukční síň nabídne na své listopadové aukci *Protihodnoty (Série C I)* z roku 1935. Obraz, který galerie vybrala na zadní obálku soupisu malířových olejomalb (kat. č. 329), pochází rovněž z kolekce pařížského galeristy Louise Carré a může se chlubit četnými výstavními i publikačními záznamy. Jeho dražba bude startovat na 60 milionech korun, k ceně dosažené na sále však již nebudou účtovány žádné další poplatky. Obraz je prvním dílem tzv. *Série C* z poloviny 30. let, kterou dohromady tvoří dvanáct obrazů. Před devíti lety společnost 1. Art Consulting dražila obraz *Výšky IV. (Série C II)*, který se prodal za 23,2 milionu korun. Šlo tehdy o první prodej nad 20 milionů korun na českém trhu. ■ Vendula Vašítková

Nejbližší aukce

PRAHA Přelom listopadu a prosince je tradičně jedním z vrcholů aukčních sezon. Na poslední listopadový víkend 26. a 27. 11. si své aukce naplánovaly aukční síně Adolf Loos Apartment and Gallery, Etcetera, Galerie Kodl a Vltavín. Ve středu 30. 11. bude následovat aukce společnosti 1. Art Consulting, o den později Art-house Hejtmánek. V sobotu 3. 12. se sběratelé mohou těšit ještě na aukci společnosti Dorotheum. www.artplus.cz

Egon Schiele v kině

PRAHA Do českých kin v listopadu přišel nový životopisný film o Egonu Schiele. Snímek rakouského režiséra Dietera Bernera mapuje uměleckou kariéru mimořádně talentovaného malíře, který zemřel v pouhých osmdvaceti letech, a jeho vztah k ženám. www.cinemart.cz

Sedm dní ve světě umění

ZLÍN Nakladatelství Kniha Zlín vydalo další populárně naučnou knihu o zákulisí světa umění. Sarah Thorntonová v knize *Sedm dní ve světě umění* ve formě reportážních črt seznamuje s fungováním aukcí Christie's, veletrhem Art Basel či bienálem v Benátkách. www.knihazlin.cz

České umění ve světě

LONDÝN Součástí aukce *Umění 20. století – Jiná perspektiva*, kterou na konec listopadu chystá společnost Sotheby's, budou i díla Emila Filly, Františka Foltýna, Mikuláše Medka, Karla Vaci, Bohdana Laciny, Bohumíra Matala, Pravoslava Kotíka, Václava Špály a Vladimíra Sychry. www.sothebys.com

Jan Merta v knihovně

PRAHA Galerie hlavního města Prahy až do 12. března hostí výstavu Jana Mertu s jednoduchým, avšak mnohoznačným názvem *Galerie*. V Městské knihovně je k vidění průřez Mertovou malířskou tvorbou z posledních let, doplněný o několik sochařských instalací a malířův fotografický životopis od dvojice Jasanský-Polák. www.ghmp.cz

Listopadový Art+Antiques

PRAHA Obálka a úvodní článek listopadového čísla zvou k návštěvě výstavy *V Novém světě: Podmínky modernity 1917–27* v Galerii výtvarného umění v Ostravě. V obsáhlém rozhovoru je představena kurátorka Edith Jeřábková a hlavní tematický článek se věnuje novostavbě komunitního centra na sídlišti Máj v Českých Budějovicích. www.artcasopis.cz

FRANTIŠEK KUPKA:
TVAR MODRÉ A I, 1919–24
olej na plátně, 73 × 60 cm
odhadní cena: 1 500 000–2 000 000 USD
Sotheby's New York, 14. 11. 2016

Přehled nejdražších Kupkových obrazů, které v posledních deseti letech prošly trhem s uměním přinášíme na str. 8.

EDITORIAL

Rousseau v Praze

Jedním z nejdůležitějších děl Henriho Rousseaua, jehož aktuální výstava se v tomto čísle Sběratelských novin věnujeme, je obraz *Já, autoportrét, krajina*, který je ve sbírce pražské Národní galerie. Jak se do ní dostal, je příběh sám o sobě: Československá vláda v květnu 1923 uvolnila 5 milionů korun na nákup uměleckých děl z výstavy *Francouzské umění XIX. a XX. století*, která tentýž měsíc začínala v Obecním domě. Motivace tohoto velkorysého nákupu nebyla jen kulturní, ale také mezinárodně-diplomatická – urovnání poněkud pošramocených vztahů s nejdůležitějším spojencem, Francií.

Díla měla vybrat odborná komise, jejímiž členy byli jak zástupci konzervativní Moderní galerie, tak propagátoři moderních směrů z SVU Mánes a ředitel Obrazárny Společnosti vlasteneckých přátel umění a teoretik kubismu Vincenc Kramář. Dřív než byly vyřízeny všechny formální náležitosti, začal Kramář nakupovat na vlastní pěst. Z prostředků Obrazárny zakoupil Rousseauovu podobiznu a dva Picassovy obrazy, u kterých si byl jist, že by komisi neprošly. Za Rousseauův autoportrét zaplatil více než 310 tisíc korun, což byla druhá nejvyšší cena celého nákupu.

Když Moderní galerie, které stát zakoupená díla svěřil k opatrování, připravila v roce 1925 jejich první výstavu, Rousseauův autoportrét na ní chyběl. Galerie byla za svůj postup hojně kritizována a o čtyři roky později nakonec rezignovala. „Konečně jsme se toho dočkali – pozoruhodná a slavná vlastní podobizna celníka Rousseaua, jedna z nejlepších akvizic naší Moderní galerie opustila zákoutí skladiště, aby ve vší tichosti byla zavěšena ve výstavních síních galerie,“ napsaly tehdy Lidové noviny. Praha se tak po Moskvě stala teprve druhým místem, kde byl Rousseaua zařazen do stálé muzejní expozice. Paříž na to čekala ještě dalších osm let. Teprve v roce 1936 Louvre po několikaletém váhání přijal darem malířův obraz *Zaklínačka hadů*. I ten je nyní na výstavě v Paláci Kinských k vidění. ■

Jan Skřivánek,
šéfredaktor Art+Antiques

DAR MANŽELŮ ZEMANOVÝCH ÚSTECKÉMU KRAJI

Nové muzeum umění v Žatci

MARTIN MAINIER: TIBETSKÁ NOC (DETAIL), 1998, akryl na plátně, 180 × 230 cm, Florsalon, Žatec

Je potěšující, že v roce, kdy Národní galerie připravila projekt *Velkorysost: Umění obdarovat*, dochází k významné donátorské aktivitě také na regionální úrovni. Manželé Petr a Eva Zemanovi se rozhodli věnovat Ústeckému kraji svou sbírku moderního a současného českého umění. Hodnota jejich daru je odhadována na tři čtvrtě miliardy korun.

5. NÁVŠTĚVA SBÍRKY MANŽELŮ ZEMANOVÝCH

MÍSTO
Galerie Sladovna Žatec
TERMÍN
15. 4. 2016–31. 1. 2017
WEB
www.galeriesladovna.cz

K umění měl podle vlastních slov Petr Zeman blízko od dětství. Díky nevlastní matce, která pracovala jako vedoucí pražského podniku Dilo, se odmalička pohyboval ve výtvarném prostředí. Později vystudoval zahradní architekturu a nastoupil jako vedoucí projektant do pražského ateliéru, kde se seznámil se svou budoucí ženou Evou Kunstovou. Společně se začali účastnit mezinárodních zahradnických přehlídek, které se pořádaly od 60. let v rámci hnutí za zlepšení životního prostředí a díky nimž mohli manželé cestovat nejen v rámci Evropy, ale také třeba do Kanady nebo Japonska. Zeman se velmi rychle zapsal do povědomí svými experimentálními zahradnickými projekty, do kterých vkomponovával umělecká díla. Šlo nejen o exteriérové plastiky a instalace, ale také o obrazy nebo dokonce grafické listy, a to většinou od autorů, kteří se oficiálně prezentovat příliš nemohli.

Do období normalizace se také datuje počátek jejich rozsáhlé sbírky, do níž Zemanovi nakupovali zejména práce současných, často začínajících umělců. Požadavek aktuálnosti uplatňovali ve své sběratelské činnosti soustavně a aktivně vyhledávali čerstvé talenty. Právě díla dokumentující tvůrčí vývoj nyní již pevně etablovaných výtvarníků, jako jsou Václav Stratil, Jiří David, Tomáš Císařovský či o generaci mladší Josef Bolf a Lubomír Typlt, jsou jádrem jejich sbírky.

Po roce 1989 Zemanovi založili úspěšnou firmu Florsalon na dovoz květin z Holandska, která následně dala jméno i jejich sbírce umění. Prosperující podnik jim umožnil rozšířit svůj sběratelský záběr také na umění meziválečné avantgardy. „Ty nejceněnější kousky jsme získávali právě po revoluci, a to pře-

devším od restituentů, kteří si konečně chtěli splnit sen a koupit si drahé zahraniční auto a nebo dali přednost podnikatelskému baroku. Tehdy se ještě na umění tolik nedívalo investiční perspektivou. A pro nás to nikdy nebyly dobře uložené peníze, ale ryzí radost,“ vzpomíná Petr Zeman. Do jejich kolekce v tu dobu přibyl například Jan Zrzavý, Emil Filla, Kamil Lhoták, František Muzika nebo František Kupka.

Oblast podnikání posléze ještě rozšířili o několik knihkupectví. Hektický režim pražského prostředí však chtěli nějak kompenzovat. Plánovali proto přesídlit z Prahy do severočeského Žatce, kde si pořídili na náměstí dva domy. Zde původně chtěli provozovat obchod a galerii s tím, že obě budovy v městské památkové rezervaci i celá kolekce budou následně odkázány radnici, přičemž sbírku nechali v roce 2011 zapsat do Centrální evidence sbírek.

Po marném šestiletém vyjednávání s městem se nakonec před půl rokem obrátili na odbor kultury Ústeckého kraje s nabídkou vkladu těchto více než 800 položek včetně nemovitostí v hodnotě kolem 750 milionů korun do vlastnictví kraje. Podmínkami, které Zemanovi měli, bylo trvalé uložení sbírky ve městě Žatci, garance profesionálního nakládání s tímto rozsáhlým souborem a jeho adekvátní prezentování jako celku. Kraj tento úkol svěřil Galerii výtvarného umění v Mostě a navýšil náklady na provoz této příspěvkové organizace o bezmála 3 miliony korun. Po sbírku už také zakoupil prostory bývalé sušárny a skladu chmele na Smetanově náměstí v Žatci, kde by po adaptaci měla být vystavena. Výběr darovaných děl je až do konce ledna k vidění na výstavě v žatecké Galerii Sladovna. ■ Vendula Vašítková

INZERCE

Partneři cyklu

Mediální partneři

Collegium 1704

prague baroque orchestra

Collegium 1704 sezóna 2016 | 17

20 & 21 / 12 / 2016

J. S. Bach

Vánoční oratorium

2 & 3 / 2 / 2017

Královské

slavnosti ve Versailles

16 & 17 / 3 / 2017

Miserere

J. D. Zelenka

6 & 7 / 4 / 2017

Janovy pašije

J. S. Bach

Rudolfínium — Dvořákova síň | kostel sv. Šimona a Judy

Vstupenky | Tickets

www.collegium1704.com

ROZHOVOR S TOMÁŠEM HEJTMÁNKEM

Hledáme věci, které český trh obohatí

Tomáš Hejtmánek je majitelem aukční síně a galerie Arthouse Hejtmánek, která se jako jedna z mála domácích společností snaží držet celý sortiment trhu s uměním od starožitností po současné umění. Na nadcházející aukci bude mimo jiné nabízet renesanční brnění, kubistické sofa, zátiší od Václava Brožíka či práce Jiřího Koláře a Karla Malicha.

Funguje to tak, že milovníci starého umění si u vás občas koupí i něco současného a naopak, nebo jednotlivé skupiny zůstávají věrné svým kategoriím?

Je spíše pravda, že jednotlivé skupiny zůstávají věrné svým kategoriím. Přesto se objevuje stále více výjimek, kdy například sběratel obrazů české moderny zakoupí na naší aukci starožitný kus nábytku či sběratel starého umění obohatí své sbírky moderním designem 20. století. Je to přesně to, o co se v nabídce naší aukční galerie snažíme. Ukázat, že kombinovat staré a moderní umění, starožitnosti a design může být velmi originální a tvůrčí i pro samotného sběratele.

Je těžší získávat kvalitní obrazy, nebo starožitnosti? Jakou roli v tomto pro vás hrají importy ze zahraničí?

Je stále velmi těžké získávat opravdu kvalitní obrazy i starožitnosti. Samostatnou kapitolu tvoří ty nejdražší obrazy české moderny, které se snaží získat většina aukčních domů v České republice. Naše nabídka je naštěstí mnohem širší, napříč všemi obory od starého až po současné umění. Je také pravda, že část – zhruba jedna čtvrtina – námi nabízených položek je dovezena ze zahraničí. Přijímáme do aukce, případně nakupujeme po celé Evropě. Snažíme se najít díla a věci, které by český trh nějak obohatily. Věřím, že mnohá díla a starožitnosti dovezené do naší aukce mohly být kdysi součástí významných sbírek v českých zemích. Vlivem špatné politické a ekonomické situace však byly v minulosti vyvezeny. Jde o zajímavý koloběh věcí.

Na poslední aukci jste v kategorii starožitností měli hned čtyři položky, které překonaly hranici milionu korun, což je na českém trhu zcela výjimečné. Roste zájem o špičkové starožitnosti?

V případě, že se nám podaří sehnat do aukce špičkovou starožitnost, je velmi pravděpodobné, že se nám podaří docílit vysoké ceny. To u nás pak nakupují jak sběratelé, tak obchodníci. Naše klientela je vzhledem k celoevropské reklamě nejen česká, ale celosvětová, čehož si velmi považujeme.

Lékaři bývají tradičně označováni za významnou sběratelskou skupinu. Platí to i pro vaše zákazníky?

Z vlastní zkušenosti vím, že lékaři bývali vždy velmi vášnivými a nadšenými sběrateli umění a starožit-

Pozitivně vnímám hlavně celkové zvýšení kvality nabízených děl, větší důraz na autenticitu a originalitu, částečné zlepšení prezentace a katalogů aukčních síní.

INFO

Samostatné aukce pod hlavičkou **Arthouse Hejtmánek** Tomáš Hejtmánek pořádá od roku 2013, před tím spolu se svým bratrem Oldřichem provozoval Galerii Arcimboldo. Vzděláním je restaurátor a na trhu s uměním se pohybuje od 90. let. Společnost sídlí v barokní usedlosti nedaleko Stromovky. Arthouse Hejtmánek je nejen aukční síň a galerií, ale také vzorovou expozicí, jak lze v interiéru funkčně kombinovat umění a design různých epoch. „I my jsme podle této ušlechtilé nemoci, jak někdy „sběratelství“ nazýváme, a chceme tuto potřebu, radost i vaše sdílet s ostatními. Pevně věříme, že bez této radosti by život nebyl tak bohatý a barevný. Věříme, že každý si v naší galerii najde něco pro potěchu, či do své sbírky,” zvou manželé Hejtmánkové k návštěvě. www.arthousehejtmank.cz

TOMÁŠ A MARIE HEJTMÁNKOVÉ V EXPOZICI BALKON SBĚRATELE NA DESIGNBLOKU, FOTO: ESTER HAVLOVÁ

ností. V naší aukční síni však zatím mnoho lékařů nenakupuje. Máme několik kupců spíše ze starší generace, v mladší generaci lékařů zřejmě ještě není dost finančních prostředků na pokrytí často vysokých cen vydražených děl. Doufám, že se tento stavlepší.

Sám sbíráte díla Jaroslava Horejce. Jak se vám líbí jeho aktuální výstava v Galerii hlavního města Prahy?

Současnou výstavu Jaroslava Horejce v GHMP jsem navštívil zatím pouze jednou na vernisáži a snad se mi podaří ji shlédnout ještě několikrát, abych mohl obdivovat některá jeho díla, která pro mne doposud nebylo možné vidět naživo. K samotné instalaci a prezentaci výstavy mám spoustu výhrad. Můj pohled na prezentaci Horejcových soch je více tradiční. Domnívám se, že velká část vystavovaných děl je nevhodně umístěna, takže nedokážou okouzlit a přesvědčit návštěvníky o své kvalitě, jak by měla. Nemluvě o bezpečnostních rizicích celé instalace. Přesto jsem velmi rád, že výstavu se konečně po tolika letech slibování podařilo uskutečnit a věřím, že se podaří více zviditelnit jméno tohoto významného „renesančního umělce“ 20. století.

Vlastní aukční síň máte relativně krátce, na trhu se však pohybujete od 90. let. Co považujete za nejdůležitější změny v posledních letech?

Pozitivně vnímám hlavně celkové zvýšení kvality nabízených děl, větší důraz na autenticitu a originalitu, částečné zlepšení prezentace a katalogů aukčních síní. Když jsme se před sedmi lety rozhodli konečně vstoupit na český aukční trh, znali jsme již také více ten evropský i světový. Cílem našeho aukčního domu bylo a je více se přiblížit tomu kvalitnímu celosvětovému a to se nám snad s našimi výsledky postupně daří.

Další aukci chystáte na začátku prosince, na co byste čtenáře chtěl zvlášť upozornit?

Předvánoční aukce je novinkou v naší nabídce. Jedná se o mimořádnou večerní aukci vybraných děl, celkem 89 položek z výtvarného umění, starožitností a designu od 15. do 21. století. Všechny položky prošly pečlivým výběrem a patří k opravdu zajímavým a výjimečným ve svém oboru. Neraď bych vyzdvihoval jen některé z nich. Raději srdečně zvou na naši předaukční výstavu, která se koná v od 18. do 30. listopadu v naší galerii, ať si každý vybere, co je mu nejbližší. ■ Jan Skřivánek

INZERCE

n á r o d n í g a l e r i e
v P r a z e

Klub přátel NG

Bud'te v obraze

Neomezený vstup a netradiční zážitky celý rok!

ngprague.cz/klub-pratel-ng

Muzeum nepříliš vzdálené minulosti

— Výlety do historie si lze dopřát v každém muzeu, ale do té osobní se můžete zatím vrátit jen v Chebu, kde při tamní Galerii výtvarného umění zřídili Retromuseum, první zdejší stálou expozici designu a životního stylu za minulého režimu.

Retromuseum nese v podtitulu zaměření na design a životní styl, proto je jeho záběr ohraničen lety 1958 a 1989. Na jedné straně je to nejspěšnější rok v poválečné historii českého designu spjatý s EXPO v Bruselu, na druhé letopočet pádu režimu. Jeho expozice je semknutá, výběrová a koncentrovaná, přičemž se snaží alespoň dílčím způsobem nastínit signifikantní oblasti vizuální každodennosti národa, nevyjímaje z toho ani extrém, například domácí umění chemlonových deček, skvostů z překližky a obrysových aktů z ohýbaného drátu.

Výstavní okruh otevírá zdvojená časová osa, která naznačuje chronologické řazení exponátů. Jedna má podobu časosběrného videoseřihu zpravodajských událostí na monitorech při samém vstupu. Druhá provází návštěvníka na podlaže. Jde o vizuální zastavení sestavená z dobových novinových titulků, mezi nimiž nechybí nová ústava, první Zlatý slávik Karla Gotta ani zahájení prodeje antikoncepčních pilulek. Samotná instalace je prolínavá. Vzhledem k poněkud stís-

RETROMUSEUM
ADRESA
Krále Jiřího z Poděbrad 17, Cheb
WEB
www.retromuseum.cz

něnému prostředí vyhnaná poměrně do výšky. Zónově přechází z polepů na zdi do tematických zákoutí a zřetelné místo tu má i tradiční vitřínková prezentace.

Nejatraktivnější pro diváky jsou ale otevřená bytová zákoutí, scénicky naranžovaná prostředí v autentickém stylu, počínaje obývacím se sedací soupravou a sektorovou stěnou přes pracovnu, koupelnu, kde z toaletky vykukuje naducané balení dámských vložek, až po plně vybavený kuchyňský kout. Iluze tu jde až do úrovně vzoru linolea nebo typické válečkové výmalby. Vše je v tomto případě podle hesla „user friendly“, tedy uživatelsky přátelské. To doslova znamená, že je možné se posadit a chvíli se dívat na dobový program v zapnuté televizi včetně poruchy, probrat se šatníkem nebo zásuvkami, zavolat ze stolního telefonu, proklepnout psací stroj nebo se začíst do komunální satiry ze starého čísla Dikobrazu. A tak je to nastaveno v závislosti na funkčních dispozicích jednotlivých prostředí všude. Nutno říct, že diváci na malém městě nejsou na takový způsob prožívání muzea ještě moc zvyklí, ale když se osmělí, užívají si ho o to víc.

Jakkoli trendy název Retromuseum i úhledně vedená expozice, kterou je už možné si projít také virtuálně na internetových stránkách, navozují bezkonfliktní

a téměř idylickou atmosféru, je samozřejmě jasné, že se ve skutečnosti jedná o materiál plně svázaný s poměry socialistického Československa, tedy země ve všech ohledech ovládané komunistickou diktaturou. „Retromuseum je primárně zaměřené na design, ale politika se tady často objevuje jako nutné pozadí tehdejšího života,“ objasňuje kurátorka Daniela Kramerová. „I když se někomu může zdát, že se tu přes vizuální stránku doba bývalého režimu ukazuje krásnější a pozitivnější, než byla, snažili jsme se do výstavy přirozeně dostat i odvrácenou stranu tehdejšího života. Akcentovali jsme při tom jak malé, tak velké dějiny a na časové lince se samozřejmě objevují i drsnější věci. Z jedné televize znějí politické projevy, z jiné tendenční večerní zpráva,“ vyjmenovává kurátorka.

Názory se různí, emoce také, a tak není nic snadnějšího než si u retropani za pultem retrobufetu objednat turka a chlebiček sypaný sýrovou drobenkou a všechno probrat. Pak třeba ještě koupit suvenýr, ať je to pitralon, stavebnice Merkur, nebo mávátka. Retromuseum je u nás nový fenomén. V pohraničním Chebu, bývalé pevné hrázi socialismu a míru, uprostřed lázeňského trojúhelníku a na dosah bavorských i saských hranic má určitě smysl. Jaký přesně, to se teprve ukáže. **■ Radek Wohlmut**

Národní muzeum sází na jistotu

— Národní muzeum koncem srpna zveřejnilo výsledky architektonické soutěže na řešení nových expozic, výstavních prostor a návštěvníckého provozu ve své historické budově i v bývalém Federálním shromáždění. Odborná porota v dvoukolové soutěži vybrala architektonický ateliér SGL Projekt, který má s výstavami a muzejními expozicemi bohaté zkušenosti.

Slovní hodnocení vítězného projektu je však přinejmenším rozporuplné. „Návrh stojí na výrazných a kvalitních vizualizacích, které zřetelně odrážejí schopnost autorů podat svůj záměr jasnou a srozumitelnou formou. Nicméně předkládané řešení expozic je klasické, tradiční a de facto postrádá inovátorskou originalitu,“ konstatuje porota. Svou volbu vysvětluje poukazem na to, že návrh SGL Projektu „odráží největší potenciál

budoucí komunikace s kurátory a organizačskou schopnost garantovat celkový výsledek“, a dodává, „že svou kvalitou výrazně přesahuje ostatní návrhy podané ve II. kole soutěže“.

Národní muzeum soutěž vyhlásilo loni v červenci a přihlásilo se do ní 25 ateliérů, včetně tří zahraničních. Po prvním kole, které mělo uzávěrku v listopadu, bylo šest soutěžících na jaře vyzváno, aby své projekty do začátku června ještě rozpracovali. Proti výběru vítěze podal v polovině srpna účastník, který se umístil na druhém místě, stížnost k Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže.

Ateliér SGL Projekt, v jehož čele stojí architekt Jiří Javůrek, v posledních dvaceti letech realizoval dlouhou řadu výstav a muzejních expozic, včetně aktuální výstavy Henriho Rousseaua nebo

JASNÉ, SROZUMITELNÉ, TRADIČNÍ..., vizualizace: SGL Projekt

Muzea českého kubismu v Domě U Černé Matky Boží. Nejslavnější samostatnou realizací ateliéru je pak farma Čapí hnízdo.

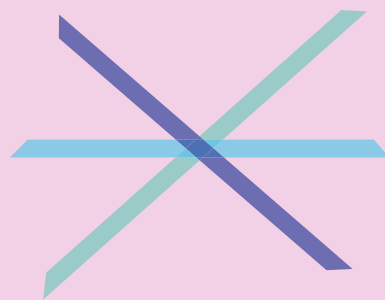
Historická budova Národního muzea je uzavřena již víc jak pět let, stavební práce probíhají od loňského jara a jsou plánované na tři a půl roku. Se znovuootevřením se počítá v závěru roku 2018, kdy muzeum bude slavit dvě stě let od svého založení. V rámci rekonstrukce má mimo jiné dojít k zastřešení obou vnitřních nádvoří a k vybudování tunelu, který propojí historickou budovu s Federálním shromážděním. Stavbu realizuje sdružení několika velkých stavebních firem v čele s Metrostavem, které ve výběrovém řízení nabídlo cenu 1,6 miliardy korun. Na nové expozice je vyčleněn samostatný rozpočet ve výši 483 milionů korun. **■ Jan Skřivánek**

INZERCE

11 – 12 11 2016
Ostrava

Bauhaus
Trojhalí Karolina

norma

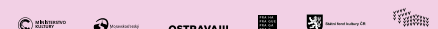

PLATO **studio**
hrdinů

druhý ročník festivalu autorského divadla a současného umění

festivalnorma.cz
facebook.com/festivalnorma

Projekt se uskutečňuje díky podpoře Ministerstva kultury ČR, Státního fondu kultury, Moravskoslezského kraje a statutárního města Ostravy.

NOVÁ BUDOVA A NOVÁ SBÍRKA PRO SFMOMA

Staronové muzeum v San Francisku

Jednou z nejočekávanějších událostí letošního roku v americkém světě umění bylo znovuotevření Muzea moderního umění v San Francisku, které prošlo v posledních třech letech zásadní přestavbou, díky které téměř trojnásobně rozšířilo své výstavní prostory.

Pod vedením architektonického studia Snøhetta vznikla přístavba, která se výrazně odlišuje od vzhledu původní budovy muzea od švýcarského architekta Maria Botty. Desetipatrová přístavba, jejíž zvlněná fasáda je částečně inspirována mlhou a vodami Sanfranciského zálivu, připomíná vysoký bílý útes či ledovec klenoucí se nad postmoderní budovou muzea z roku 1995. Původní symetrická stavba z červených cihel s výrazným okulem lemovaným černobílými žulovými pruhy byla sice zachována, ale její propojení s novou stavbou se neobešlo beze změn. Nejradikálnějším zásahem bylo odstranění ikonického žulového schodiště v atriu, které bylo nahrazeno širším, ale méně výrazným schodištěm, což zásadním způsobem proměnilo charakter budovy.

Hlavním přínosem přestavby muzea jsou velkorysé výstavní prostory, které jsou nyní dokonce větší než v newyorském MoMA. Přístavba nabízí vzdušné, prosvětlené galerie, které umožňují prezentaci velkého množství i velkoformátových děl. Z koncepce nové budovy je patrná i snaha více otevřít muzeum městu. V postranní galerii s velkými okny a na několika venkovních terasách jsou k vidění sochařská díla, ale zároveň je odtud i výhled na městský prostor obklopující budovu muzea. Prosklené přízemí, ve kterém se nachází monumentální socha z ocelových spirálovitých plátů *Sequence* (2009) od Richarda Serry, vybízí kolemjdoucí k pohledu či vstupu dovnitř.

Skulptura Richarda Serry, stejně jako dalších 259 vystavených děl, pochází ze sbírky Doris a Donalda Fisherových, kteří jsou zakladateli americké oděvní firmy Gap. Jedná se o jednu z nejvýznamnějších soukromých sbírek poválečného a současného umění, která čítá více než jedenáct set děl od 185 umělců. SFMOMA s rodinou Fisherových uzavřela dohodu o zápůjčce této sbírky na sto let, což bylo také hlavním impulsem pro ambiciózní rozšíření muzea. Mezi podmínky dlouhodobého svěřeni do péče muzeu patří povinnost pořádat pravidelně jednou za deset let výstavu, na které budou vystavena díla pocházející výhradně ze sbírky Fisherových. V ostatních letech mohou kurátoři díla z této kolekce libovolně kombinovat s objekty z muzejních sbírek, přesto musí kolekce Fisherových tvořit vždy minimálně tři čtvrtiny ze všech vystavených děl v nových výstavních prostorách.

V rámci rozsáhlého inauguračního programu, čítajícího devatenáct dlouhodobých i krátkodobých

Sbírka, kterou Fisherovi vytvořili, je skutečně impozantní a čítá mnoho zásadních děl současného umění. Tento výběr se však omezuje na nejznámější umělce z velmi úzce vybraných zemí a kulturních kontextů.

SAN FRANCISCO MUSEUM OF MODERN ART
ADRESA
151 Third Street,
San Francisco
ARCHITEKT
Snøhetta
WEB
www.sfmoma.org

NOVÁ BUDOVA MUZEA V CENTRU MĚSTA, foto: Henrik Kam, SFMOMA

výstav, se výběr z této sbírky nachází hned ve třech patrech nové přístavby. Instalace ve čtvrtém patře prezentuje výběr děl americké abstrakce od roku 1950, představující různé přístupy k malířské a sochařské tvorbě. Jednou z nejzdařilejších částí této výstavy je sekce věnovaná Ellsworthu Kellymu, jejíž instalace byla připravena v úzké spolupráci se samotným umělcem. Čisté formy panelů a výrazné barevné plochy pláten vstupují do dialogu s okolním prostorem a působivým způsobem zprostředkovávají vývoj Kellyho abstraktní tvorby. Další působivou částí výstavy je samostatný osmihránný prostor vytvořený pro sedm maleb Agnes Martin, jejíž meditativní plátna v této instalaci obzvláště vynikají.

Výběr ze sběratelské kolekce v pátém patře je zaměřen na americký pop-art, minimalismus a figurativní umění od 60. let dál. Výstavu tvoří celky věnované etablovaným umělcům. Vedle Warhola *Triple Elvis [Ferus type]* (1963) jsou k vidění další ikonická díla z jeho rané tvorby, jakožto i pozdní portréty. Komiksové obrazy Roye Lichtensteina a další pop-artová díla střídají minimalistické práce Carla Andreho, Donalda Judda, Franka Stelly a Sola LeWitta, světelné instalace Dana Flavina a Bruce Naumanna či velkoformátové portréty Chucka Close.

Ve stejném patře se nachází prostorná místnost s abstraktními pracemi britských sochařů. Mezi vystavené autory patří například Henry Moore, Barbara Hepworth, Tony Cragg, Richard Long, Antony Gormley či Anish Kapoor. Fascinující je také prezentace sochařských děl v Motion Labu Alexandra Caldera, kde jsou vystaveny četné variace Calderových pohyblivých plastik nazývaných „mo-

bile“. Instalace pokračuje na terase, kde Calderovy objekty doplňují další sochy, jejichž netradiční pozadí tvoří živá zeď sestávající z mnoha sazenic rostlin, které jsou z velké části součástí flóry Sanfranciského zálivu a Kalifornie.

V šestém patře je pak největší pozornost věnována velkánům německého poválečného umění na výstavě *German Art after 1960: The Fisher Collection*. Výstava je členěna do monografických celků představujících díla ze zásadních tvůrčích období Gerharda Richtera, Georga Baselitze či Anselma Kiefera. Další místnosti jsou věnované fotografiím Bernd a Hilly Becherových, Thomase Strutha či Andrease Gurského. V nejzazší části tohoto výstavního prostoru překvapivě najdeme videoinstalace od umělců, kteří již ale do německého kontextu nezapadají. Projekce Shirin Neshat, umělkyně původem z Íránu, a audiovizuální dílo a kresby jihoafrického umělce Williama Kentridge jsou jedněmi z mála děl v kolekci, která nejsou pevně ukotvena v euroamerického kontextu.

Sbírka, kterou Fisherovi vytvořili, je skutečně impozantní a čítá mnoho zásadních děl současného umění. Tento výběr se však omezuje na nejznámější umělce z velmi úzce vybraných zemí a kulturních kontextů. Jedná se o přehlídku velkých jmen, ve které však téměř nenajdeme zastoupené ženy. Jediná umělkyně, které je věnován samostatný prostor, je již zmiňovaná Agnes Martin, což je v porovnání s prostorem věnovaným umělcům-mužům celkem zarážející. V inaugurační konstelaci tak velká část muzea odráží vkus a zaměření sběratelů a nereflektuje rozmanitost současné umělecké tvorby. ■ Barbora Bartůňková

INZERCE

Otto Placht

OBRAZY Z PERUÁNSKÉ AMAZONIE

úterý – neděle | 10 – 18:00

do 29.1.2017

www.schieleartcentrum.cz

EGON SCHIELE ART CENTRUM ČESKÝ KRUMLOV

Cranachova výstava přináší řadu objevů

V pražském Šternberském paláci je až do ledna k vidění výstava *Cranach ze všech stran*, kterou připravila Olga Kotková z Národní galerie. Přes komorní rozsah výstavě nechybí objevnost ani atraktivita.

V intencích titulu výstava tvorbu Lucase Cranacha přibližuje divákovi z různých úhlů pohledu: vede jej do skrytých vrstev obrazu i za obraz (a to i doslova, zpřístupněním některých zadních stran) a provází jej průzkumy a jejich nejnovějšími poznatky shromážděnými v otevřené digitální výzkumné databance Cranach Digital Archive, k níž je přímo na výstavě on-line přístup.

Tento mezinárodní interdisciplinární projekt, který se od roku 2009 zaměřuje na výzkum obrazů, archiválií a literatury Lucase Cranacha staršího, jeho synů a dílny, dnes již obsahuje detailní uměleckohistorické, technické a konzervátorské údaje o 1500 obrazech přibližně ze dvou stovek světových sbírek, a je tedy pro badatele neocenitelným zdrojem poznatků a předpokladem srovnávacího studia. Data generovaná moderními průzkumnými metodami, zejména snímky provedené za pomoci infračervené kamery (a samozřejmě hvězdný projektový tým) přináší v řadě případů nové, respektive detailnější poznatky k pracovnímu postupu, pomáhají nicméně rovněž řešit otázky autenticity, datování či rozsahu poškození, případně zásahů do struktury obrazu

či rozlišit práce provedené dílenskými spolupracovníky.

Poslední léta tedy představují z badatelského hlediska obrovský posun v možnostech zpřesnit či přehodnotit některá dosavadní připsání a objektivizovat názory a hypotézy, na nichž pracovalo několik předchozích generací historiků umění. Výstava takovýchto „pohybů“ dokládá celou řadu.

Jedním z konkrétních, na první pohled méně nápadných, avšak z hlediska vzrůstu umělecké autority obrazu nesmírně důležitých příkladů je obraz *Piety* ve sbírkách Moravské galerie v Brně. V kontextu děl na našem území si zasluhuje mimořádnou pozornost hned z několika důvodů. Obraz je malován na lipové desce o velikosti 63,3 × 40,6 cm, která vzhledem k charakteru okrajů víceméně zachovává původní formát. Na naše území se dostal s největší pravděpodobností sekundárně jako sběratelský předmět (jako nejstaršího prokazatelného majitele zmiňují archiválie brněnského lékaře a sběratele dr. Arnošta Karla Rincoloniho, 1785–1867).

V Cranachově rozsáhlé umělecké produkci, v níž se témata obrazů opakují někdy v desítkách exemplářů, je téma *Piety* zcela ojedinělé. Setkáváme se pouze s blízkým tématem *Oplakávání*, které Cranach řešil i v grafickém médiu. Zdá se, že důvodem volby námětu bylo pa-

CRANACH ZE VŠECH STRAN

MÍSTO
Šternberský palác, Praha
TERMÍN
23. 6.–22. 1. 2017
WEB
www.ngprague.cz

trně konkrétní přání objednavatele, jak tomu alespoň napovídá poměrně nápadné umístění dvou erbů zavěšených na větvích vrby. Vzhledem k tomu, že jde o erb kurfiřtský se dvěma překříženými meči (z pozice diváka vlevo – tedy na heraldicky významnějším místě) a erb Saského vévodství, nabízí se úvaha, že práce vznikla přímo pro Fridricha III. Moudrého, pro kterého od roku 1505 malíř pracoval, případně mohla být darem pro něj.

I když pomineme ikonografické zvláštnosti, nejde v žádném případě o rutinní sériovou práci, ale o tvůrčí nalézání adekvátního způsobu vyjádření. Pohled pod vrstvu malby prostřednictvím infračervené reflektografie ukazuje kresebnou přípravu, a umožňuje tedy nahlédnout do procesu vzniku práce. Podkresba je provedena tekutým černým médiem a nanesena patrně štětcem. Pro tahy obličejů a rukou malíř použil špičatý štětec a méně zředěné médium. Rukopis tvoří volná podkresba a škála tenkých a širších linií, vedle hlavních kontur umělec prokreslil rovněž vnitřní formy a tahy obličejů, které vytvářejí relativně závazný podklad pro malbu. Ve výsledné kompozici jsou pak patrné jemné odchylky jako projev určitého hledání a precizování formy v průběhu malby. To všechno jsou důležité projevy individuálního malířova stylu a současně indicie, které podporují připsání obrazu přímo Lucasi Cranachovi staršímu. ■ Kaliopi Chamoniola

Sbírka pro anglickou královnu

Royal Museums Greenwich (RMG) zakoupila od potomků Sira Francise Drakea do svých sbírek slavný portrét královny Alžběty I. známý pod názvem *Armada Portrait*. Obraz přišel na 10,3 milionu liber, přičemž 1,5 milionu liber z této částky shromáždilo osm tisíc drobných dárců.

Nadace Art Fund, která sbírku organizovala, sama přispěla milionem liber. Instituce, která bude obraz opatrovat, na nákup věnovala svůj celoroční akviziční rozpočet, 400 tisíc liber. Zbývajících 7,4 milionu liber poskytl Heritage Lottery Fund, který spravuje výnosy z národní loterie.

Deskový obraz z konce 16. století je od října vystaven v Queen's House v londýnském Greenwich, raném díle anglického

baroka a jednom ze sídel RMG. Své brány návštěvníkům otevřel po celkové rekonstrukci u příležitosti čtyřstého výročí svého vzniku. Nově zakoupený obraz je jedním z hlavních magnetů nové expozice.

Obraz vznikl jako oslava anglického triumfu nad španělskou námořní flotilou postavenou Filipem II. pro invazi do Anglie v roce 1588 (její španělský název zněl *Grande y Felicísima Armada*, odtud název obrazu). Hlavní zásluhu na tomto vítězství měl mořeplavec a politik Francis Drake. Ve vlastnictví jeho potomků je obraz doložen nejméně od roku 1775.

Malba zachycuje polopostavu vítězné královny ve skvostných šatech na pozadí dvou námořních výjevů: vlevo se anglické loďstvo připravuje k rozho-

dující bitvě, vpravo vidíme ztroskotání zbytků španělské flotily u irských břehů. Malba na dubové desce je jednou ze tří verzí stejného portrétního, další se nacházejí v National Portrait Gallery v Londýně a v soukromé sbírce vévodů z Bedfordu. Díky přímému spojení s rodem Drakeů je právě tato považována za tu nejvýznamnější z nich.

Praxe sbírek na výkup významných uměleckých děl pro veřejná muzea je v Británii poměrně běžná. Art Fund takto například v roce 2014 shromáždil 1,44 milionu liber na autoportrét Antonise van Dycka (šlo rovněž jen o část kupní ceny). Kampaň na Alžbětin portrét byla jednou z nejúspěšnějších. Cílová částka byla shromážděna během pouhých deseti týdnů. ■ Tereza Koucká

KRÁLOVNA ALŽBĚTA I., kolem 1590, olej na dřevěné desce 110,5 × 125 cm, foto: Art Fund

INZERCE

25 let
asociace
starožitníků

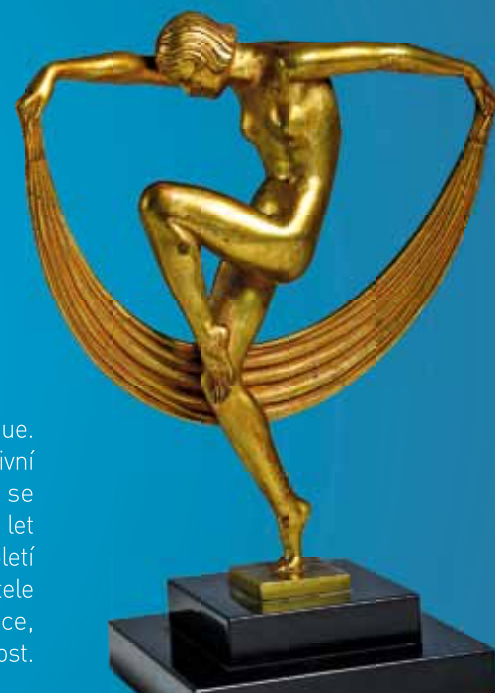
ANTIQUÉ
prodejní veletrh starožitností **ANTIQUÉ FAIR**

Novoměstská radnice
24. – 27. 11. 2016

Karlovo náměstí 1/23, Praha 2

Vstupné – Entrance: 100,- Kč
Důchodci a studenti: 80,- Kč
www.asociace.com

Milí přátelé,
srdečně Vás zveme na již 38. veletrh starožitností Antique. Veletrh tentokrát nebude pouze tradiční reprezentativní přehlídkou nabídky profesionálních obchodníků se starožitnostmi, ale také si na něm připomeneme 25 let působení Asociace starožitníků, která je již čtvrtstoletí přínosným partnerem nejen pro obchodníky, sběratele a milovníky starožitností, ale i pro státní instituce, a prostřednictvím veletrhů Antique i pro širokou veřejnost.

OBRAZ Z NÁRODNÍ GALERIE SE PRODAL ZA 130 MILIONŮ KORUN

Příběh jedné kytice

Nejdražším „českým“ dílem, které prošlo v posledních letech světovým trhem s uměním, bylo květinové zátiší od Jana Brueghela staršího, které se v létě v Londýně prodalo bezmála za 130 milionů korun. Přívlasek český zde nepoužíváme kvůli tomu, že malíř roku 1604 navštívil dvůr Rudolfa II., ale proto, že obraz byl až do loňského roku součástí stálé expozice pražské Národní galerie.

Obraz patří mezi nejrarejší Brueghelova květinová zátiší, potažmo mezi vůbec první příklady tohoto žánru. Jan Brueghel st. bývá dokonce uváděn jako jeho zakladatel či vynálezce. Dochovala se korespondence z jara a léta roku 1606, ve které svému patronovi, milánskému kardinálovi Federicu Borromeovi, popisuje práci na rozměrném květinovém zátiší. Zdůrazňuje, že každý květ je malován podle reálné předlohy, přičemž ne všechny květiny ve stejné době a kvůli některým exotičtějším druhům musel cestovat z Antverp do Bruselu. Na obrazu, předpokládá se, že jde o zátiší dochované dnes v milánské sbírce Ambrosiana, pracoval několik měsíců. „Vložil jsem do tohoto obrazu všechny své schopnosti. Nevěřím, že by kdy dřív bylo namalováno tolik vzácných a rozdílných květin a zpracováno s takovou pečlivostí. Bude na něj v zimě pěkný pohled,“ napsal malíř v dopise z konce srpna 1606.

Pražská kytice je tradičně datována do let 1607–08 a je považována za předlohu minimálně tří dalších autorských kopií. Jedna je v muzeu v Ženevě, druhá ve Fitzwilliamově muzeu v Cambridgeu a třetí, původně ze soukromé vídeňské sbírky Julie Kiena, byla před čtyřmi lety předmětem restituce a následně prošla aukcí Sotheby's v Londýně. Po anšlusu Rakouska byl Kien, který se snažil o vystěhování do Švýcarska, donucen obraz prodat a ten se ještě před vypuknutím války dostal do Berlína. Na konci 80. let jej zakoupilo Bavorsko a stal se součástí sbírek mnichovské Alte Pinakothek. V roce 2012, při přípravě velké brueghelovské výstavy, muzeum odhalilo původní provenienci díla a obraz vydalo sběratelovým potomkům. V prosinci téhož roku se pak v aukci prodal za 713 tisíc liber.

Osud pražského obrazu, známého též jako Rothschildova kytice, je podobný. Obraz se do Národní galerie, respektive do její předchůdkyně Státní sbírky starého umění, dostal na přelomu let 1938 a 1939 jako dar od Alphonse Rothschilda. Tehdejší praxí bylo, že stát výměnou za vývozní povolení požadoval dary vytipovaných uměleckých děl. Alphons Rothschild, kterému patřily Vítkovické železárny a zámek Šilheřovice ve Slezsku, v jehož inventáři z doby první světové války je obraz poprvé doložen, se po obsazení Vídne nacisty uchýlil do Velké Británie a snažil se svůj majetek převést do bezpečí.

Restituční zákony z 90. let ani zákon z roku 2000 o zmírnění některých majetkových křivd způsobených holocaustem se na darovaná či odkoupená díla původně nevztahovaly. Cestu k restituci Rothschildovy kytice otevřel až výrok Nejvyššího soudu z února 2012, který odmítl dovolání Národní galerie

proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 1, jenž jí na podzim 2009 nařídil vydat potomkům původních majitelů dva obrazy, které galerie v roce 1939 rovněž získala výměnou za vývozní povolení. „Vynucení převodu dvou obrazů nebylo darováním za přiměřenou úplatu; za takovou úplatu nelze považovat vydání vývozního povolení ve vztahu k ostatním uměleckým předmětům. (...) je zřejmé, že celá transakce s díly byla vynucena tíživými okolnostmi a nebýt jich, neuskutečnila by se,“ konstatoval Nejvyšší soud.

Restituce ale ještě automaticky neznamenala souhlas s vývozem. Národní galerie v minulosti často nechávala vydávaná díla prohlásit za kulturní památky, aby zablokovala jejich vývoz mimo území republiky. Po výroku Nejvyššího soudu NG uznala restituční nároky v jiné obdobné kauze, která probíhala od roku 2008. Před podpisem dohody se však ukázalo, že jeden z vydávaných obrazů byl mezitím prohlášen za kulturní památku. Restituenti proto podali v létě 2014 žalobu, ve které se domáhali zrušení památkové ochrany obrazu. Soud jim dal za pravdu a konstatoval, že „nevidí důvod, proč by mimořádně závažné důvody pro zrušení prohlášení věci za kulturní památku nemohl představovat i zájem státu na realizaci plnohodnotného odškodnění obětí holocaustu.“ V reakci na výrok soudu ministerstvo kultury prohlášení obrazu za kulturní památku na podzim 2014 zrušilo a dalo souhlas k jeho vývozu.

Dědicové Alphonse Rothschilda své restituční nároky vznesli v létě 2012 a po prověření všech skutečností jim galerie obraz vydala v říjnu loňského roku. „Obraz znamená velkou ztrátu, byla to jediná kytice od Jana Brueghela st. dochovaná na území našeho státu, obraz nelze v našich sbírkách ničím nahradit. NG se pokoušela s majiteli jednat, jednání byla velmi korektní a vstřícná, ale vzhledem k tomu, že dědiců bylo více, rodina se rozhodla obraz rychle prodat. Ve hře byla i možnost, aby stát obraz vykoupil zpět, ale rodina se rozhodla uvedeným způsobem, což je její právo,“ konstatuje ředitel Sbírk starého umění NG Marius Winzeler.

Obraz byl titulním dílem večerní aukce starých mistrů společnosti Sotheby's, která se konala ve středu 6. července v Londýně. Prodej za 3,8 milionu liber je v jistém smyslu zklamáním (odhad počítal s cenou 3–5 milionů liber), přesto jde o nejvyšší cenu za Brueghelovo zátiší a celkově o druhou nejvyšší částku za jeho dílo prodávané v aukci. Včetně DPH stál obraz v přepočtu více než 127 milionů korun, což je zhruba polovina ročního příspěvku ministerstva kultury na činnost Národní galerie.

Jan Skřivánek

JAN BRUEGHEL ST.: KVĚTINOVÉ ZÁTIŠÍ (ze sbírky Alphonse Rothschilda), 1607–08 olej na dřevěné desce, 67 × 51 cm, cena: 3 845 000 GBP

Byla to jediná kytice od Jana Brueghela st. dochovaná na území našeho státu, obraz nelze v našich sbírkách ničím nahradit.

INZERCE

Svatý Augustýn
vyvolávací cena 80 000 Kč

Dovolujeme si vás pozvat na aukci
Výtvarné umění
a starožitnosti

3. PROSINCE 2016 / 14 hod.
RADISSON BLU ALCRON HOTEL,
Štěpánská 40, Praha 1

PŘEDAUKČNÍ VÝSTAVA
DOROTHEUM, Ovocný trh 2, Praha 1
19. 11. – 3. 12. 2016
po–pá / 10–19 h, so / 10–17 h (3. 12. pouze 10–13 h)

Aukční katalog na www.dorotheum.com
www.youtube.com/dorotheumcz

Jan Zrzavý – Pole na Ile de Sein II
vyvolávací cena 3 000 000 Kč

DOROTHEUM
Založeno 1707

KUPKOVY PRODEJE DOMA I V ZAHRANIČÍ

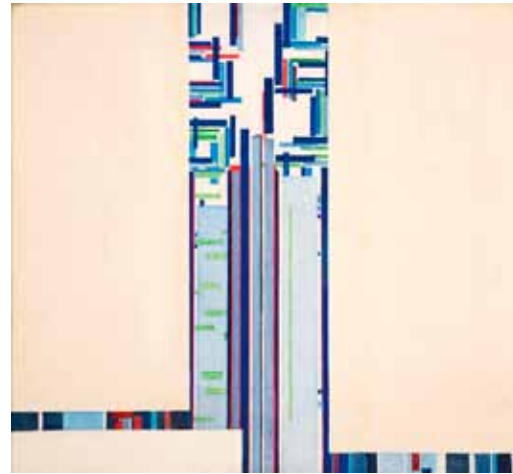
Nejdražší obrazy Františka Kupky

1

2

3

4

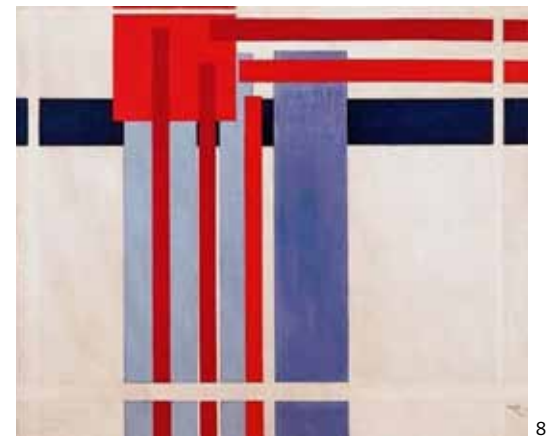
5

6

7

8

1. FRANTIŠEK KUPKA: STUDIE NA ČERVENÉM POZADÍ, 1919
olej na plátně, 69,5 × 69,5 cm
CENA
62 400 000 Kč
AUKČNÍ DŮM
Sotheby's 19. 6. 2013

Předaukční odhad počítal s přibližně poloviční částkou. Dosažená cena byla ještě začátkem listopadu historicky nejvyšší cenou zaplacenou v aukci za dílo českého umění.

2. FRANTIŠEK KUPKA: VZLET (ÚNIK), 1914–19
olej na plátně, 75 × 85 cm
ODHADNÍ CENA
60 000 000 Kč
AUKČNÍ DŮM
Stockholms Auktionsverk
15. 11. 2016

Oficiální odhad aukční síně počítá s cenou kolem 20 milionů korun. Vzhledem k svým rozměrům i časné dataci by se měl minimálně přiblížit ceně Studie na červeném pozadí.

3. FRANTIŠEK KUPKA: PROTIHODNOTY (SÉRIE C I.), 1935, olej na dřevě, 55 × 60 cm
VYVOLÁVACÍ CENA
60 000 000 Kč (včetně všech poplatků)
AUKČNÍ DŮM
Adolf Loos Apartment and Gallery 26. 11. 2016

Obraz bude vyvoláván za rekordních 60 milionů korun, k ceně dosažené na sále však již nebudou připočítávány žádné další poplatky.

4. FRANTIŠEK KUPKA: TVAR MODRÉ, 1913
olej na plátně, 73 × 60 cm
CENA
57 422 500 Kč
AUKČNÍ DŮM
Adolf Loos Apartment and Gallery 18. 4. 2012

Obraz z Waldesovy sbírky drží titul nejdražšího díla prodaného na českých aukcích. Po aukci ministerstvo kultury neumožnilo jeho vývoz do zahraničí.

5. FRANTIŠEK KUPKA: TVAR MODRÉ A I., 1919–24, olej na plátně, 73 × 60 cm
ODHADNÍ CENA
37–50 000 000 Kč (bez provize a poplatků)
AUKČNÍ DŮM
Sotheby's New York, 14. 11. 2016

Obraz bude nabízen v newyorské pobočce Sotheby's v rámci veřejné aukce impresionistů a klasické moderny ve společnosti děl Vincenta van Gogha, Edvarda Muncha či Pabla Picassa.

6. FRANTIŠEK KUPKA: POHYB, 1913–19
olej na plátně, 50,8 × 65 cm
CENA
43 890 000 Kč
AUKČNÍ DŮM
Sotheby's Londýn 13. 6. 2011

Nejdražší dílo z pozůstalosti manželů Hascoevých. Čtyři další Kupkovy abstraktní oleje z jejich sbírky se prodaly za částky v rozmezí od 11 do 20 milionů korun.

7. FRANTIŠEK KUPKA: TVARY VYTAŽENÉ, 1912–19, olej na plátně, 65 × 71 cm
CENA
42 300 000 Kč
AUKČNÍ DŮM
Christie's Paříž
20. 10. 2016

Roky nevystavovaný olej ze soukromé lucemburské sbírky získal zájemce z České republiky, který tak bude teprve druhým majitelem této rané abstrakce.

8. FRANTIŠEK KUPKA: STATICKÝ SOUBOR, 1934, olej na plátně, 73 × 95 cm
CENA
26 600 000 Kč
PRIVÁTNÍ PRODEJ
Galerie Stolz Berlín, červen 2008

Obraz, který je dnes ve sbírce Martina Romana, se do České republiky dostal v červnu 2008, kdy jej za 26,6 milionu korun zakoupil na veletrhu Art Basel.

Ceny jsou uváděny včetně aukční provize

INZERCE

KOKOSCHKA OSKAR
ŽABY (FROGS)
1968
Vyvolávací cena / Starting price
25.000.000 Kč

ŠÍMA JOSEF
VE ČTYŘI HODINY ODPOLEDNE (RŮŽOVÉ TĚLO)
A QUATRE HEURES DE L'APRÈS-MIDI (CORPS ROSE)
1928–1929
Vyvolávací cena / Starting price
22.000.000 Kč

KUPKA FRANTIŠEK
SÉRIE C I. (PROTIHODNOTY)
SERIES C I. (PLANS MINISCULES)
1935
Vyvolávací cena / Starting price
60.000.000 Kč

AUKCE VYBRANÝCH UMĚLECKÝCH DĚL
AUCTION OF SELECTED ARTWORKS
SOBOTA 26. LISTOPADU 2016
OD 17:00 HODIN
SATURDAY 26th NOVEMBER 2016 FROM 5 pm
Výstavní síň Mánes | The Mánes Exhibition Hall

ADOLF
LOOS
Apartment
And
Gallery

PŘEDAUKČNÍ VÝSTAVA EXPONÁTŮ | PRE-SALE EXHIBITION
19.–25. listopadu: 10:00–18:00 hod.
19th to 25th November 2016: 10 am–6 pm
26. listopadu | 26th November 2016
10:00–16:30 hod. | 10 am–4.30 pm
loos@aloos.cz **www.aloos.cz**

HENRI ROUSSEAU: BOJ TYGRA S BUVOLEM (DETAIL), 1908, olej na plátně, 170 x 189,5 cm, The Cleveland Museum of Art, Ohio

K VÝSTAVĚ HENRIHO ROUSSEAU V PALÁCI KINSKÝCH

Rousseau a česká moderna

Po Benátkách a Paříži se Praha stala třetí zastávkou výstavy proslulého malíře přelomu 19. a 20. století Henriho Rousseaua. Přehlídka v Národní galerii v Praze je stejně jako v předchozích případech založena na konfrontacích Rousseauových obrazů s díly jiných umělců, aby vynikl jejich vzájemný vztah.

První reflexi Rousseauovy tvorby u nás přinesl ještě před první světovou válkou časopis *Umělecký měsíčník* – list Skupiny výtvarných umělců, spojené s rozvojem českého předválečného kubismu. V měsíčníku totiž nalezneme hned několik reprodukcí Rousseauových obrazů a k tomu i článek malíře Vincence Beneše, jenž je věnován speciálně Rousseauově tvorbě.

Přestože Beneš popsal Rousseauův přístup jako naivní, chápal tuto naivnost jako absolutní přirozenost. Ve svém výkladu se koncentroval především na formální aspekty umělcova díla, což není v kontextu českého kubismu překvapující. Ze všech vlastností vyzvedal zejména přirozené ztvárnění prostoru a to, že Rousseauovy malby

respektují povrch obrazu, neboť jsou plošné: nepracují důsledně s valérovou modelací objemů, která by plošnost nahrazovala trojrozměrnou iluzi. Stal se garantem skutečné, originální a aktuální umělecké tvorby. Řečeno Benešovými slovy: tvorby zdravé, „nezanešené různými nešvary, do nichž někdy upadá vládnoucí umění v dobách úpadkových, jako posledně projevilo se pustým naturalismem, optickým kopírováním přírody“.

Z okruhu českých moderních umělců se před první světovou válkou Rousseauova díla dotkli ještě architekt Vlastislav Hofman a malíř a spisovatel Josef Čapek. Ten vyzdvihl formální kvality umělcových maleb: „jednoduché a prosté prostorové podání viděného“. Na jaře 1919 se Čapek

k Rousseauovi vrátil, když otiskl v časopise Kmen text *Malíři z lidu*, o rok později publikovaný v knize *Nejskromnější umění*. Rousseauovy obrazy Čapek popsal jako prostoduché a líbezné, namalované se vzácnou čistotou a nevinností. Paralely k nim našel ve vývěsních štítech – dílech anonymních tvůrců, která chápal jako prostředníky „mezi věcmi spotřeby a člověkem“. Vývěsní štíty detailně analyzoval z hlediska použití linie, barvy a prostorové kompozice, a to za jediným účelem: aby ukázal, že jsou hodnotnou alternativou k akademickému a slohovému umění a že zasluhují stejnou pozornost jako mistrovská díla v galeriích.

Čapek nepopíral naivismus a primitivnost vývěsních štítů ani to, že mají velmi rozdílné

CELNÍK ROUSSEAU:
MALÍŘŮV ZTRACENÝ RÁJ

MÍSTO
Palác Kinských
POŘADATEL
Národní galerie v Praze
AUTOŘI
Gabriella Belli, Guy Cogeval
KURÁTORKA
Kristýna Brožová
TERMÍN
15. 9. 2016–15. 1. 2017
WEB
www.ngprague.cz

nou kvalitu. Zároveň zdůrazňoval, že nevznikají prostřednictvím prostého kopírování skutečnosti, ale vycházejí z vnitřního vědomí svých tvůrců: „ne cestou náznaků a zaznamenávaných postřehů, ale tuhým pochodem vbudování, ztělesnění představy zhuštěné a uzrálé, že zdá se až sumární“. Přirovnal tak tento tvůrčí proces ke způsobu, jakým uchopoval realitu on sám, respektive jakým se vyznačoval kubismus.

Úsilí najít přirozené, „primitivní“ zdroje umělecké tvorby se zájmem sledoval mladý Karel Teige, který ale vzápětí začal tento pohled nahlížet kriticky. Jako mluvčí Uměleckého svazu Devětsil založeného v roce 1920 se příkře distancoval od předválečného umění, na nějž Tvrdošíjn navazovali. Považoval ho za bezobsažné, formalistní a individualistické, což se rozcházelo s jeho tehdejšími uměleckými představami, ovlivněnými obdivem k ruské revoluci. Oproti starší generaci českých kubistů byl Teigeho program ryze avantgardní. Jeho základem se stala utopická představa nápravy společnosti cestou proletářské revoluce. Umění mělo mít na této přestavbě přímý podíl a reflektovat ji.

Namísto individualismu propagoval Teige kolektivismus: umění se mělo tendenčně obracet k „lidovým“ sociálním vrstvám a odpovídat požadavkům proletariátu. Z toho důvodu kladl důraz na obsah výtvarného díla, sdělený jednoduchou, a především srozumitelnou, doslova „lidovou“ formou. Pro Teiga se Rousseau stal nejdůležitějším reprezentantem tzv. primárního primitivismu, který byl východiskem nového proletářského umění. Ve svých vzpomínkách na to narážel i básník Vítězslav Nezval, když uvedl, že Teige láskou k Rousseauovi dokumentoval „svůj vážný poměr k lidu a jeho vkusu“.

Oproti zájmu předválečných kubistů o ryze formální kvality Rousseauových děl (plošnost, práce s liniemi) vítězil v nové koncepci důraz na naivnost a poetičnost umělcových prací, které byly současně vsazeny do kontextu „nejskromnějšího umění“, jelikož oslavují krásu a prostotu obyčejných věcí. Zcela jasně to vyplývá z recenze dvou Rousseauových monografií, kterou otiskl v *Proletkultu* teoretik a člen Devětsilu Vladimír Štulc. Rousseauova plátna byla reprodukována v devětsilském *Sborníku nové krásy Život II* a jiný člen uskupení, kritik Jaroslav Jíra, umělce nazval archandělem Gabrielem nového umění.

Příklon k naivismu a primitivismu, inspirovanému Rousseauovým dílem, se projevil kolem roku 1920 jak u umělců z řad Devětsilu, tak u tvůrců stojících mimo toto uskupení. K prvním z nich patřili například František Muzika a Alois Wachsmann, k druhým Karel Holan nebo V. V. Novák. Vůbec nejsilnější rousseauovská inspirace se objevila v malbách Adolfa Hoffmeistera z let 1920–23. Přejímaly motivy Rousseauových obrazů, a to zejména krajinné sestavy s exotickou vegetací, mosty, letadly a loděmi. Tyto rekvizity, jak je Hoffmeister nazýval, souzněly s poetikou Devětsilu a voláním po objevování nových dálek. Současně je lze číst i jako kritiku moderní strojové civilizace, kterou příslušníci hnutí zpočátku odvrhovali. Sám Hoffmeister upozorňoval,

že právě užitím těchto rekvizit Rousseau předjímal jak moderní poezii Guillaume Apollinaira, velkého obdivovatele Rousseaua, tak obrazy Roberta Delaunaye a nakonec i malířů Devětsilu, vystupujících na Jarní výstavě v roce 1922.

Obdiv malířů Devětsilu k Rousseauovi ovšem netrval věčně. Toyen se sice ještě v roce 1925 svými primitivistickými obrazy k francouzskému malíři hlásila, avšak když společně s Jindřichem Štyrským objevila vlastní výtvarný styl artificialismus, s Rousseauem se rozešla. Štyrský tehdy považoval Rousseauovo dílo za anachronismus: za úplně cizí, časově uzavřený projev, který nemá pro aktuální umění žádný přínos, „neboť moderní člověk nehledá vyvážení únavy z mechanismu dnešního života v ploché primitivnosti, ale ve zvýšené rafinovanosti“. To, co ještě pro kubisty představovalo neodiskutovatelnou kvalitu, se stalo pro Štyrského jasným znamením úpadku.

V roce 1937 vyšla vůbec první česká Rousseauova monografie. Textem do ní přispěl Vítězslav Nezval, který tehdy patřil mezi klíčové osobnosti Skupiny surrealistů v ČSR. To se také odrazilo v interpretaci Rousseauovy tvorby. Nezvalovi neimponovala Rousseauova nenaturalistická forma, která dovede jasně a srozumitelně tlumočit obsah. Jeho pohled byl opačný. V obrazech objevoval, a to již plně ve shodě se surrealistickým pohledem na svět, prvky zázračna a fantastiky. Současně v nich spatřoval přítomnost reálného, ale i ryze imaginárního světa – skutečnosti a snu, které se jako spojitě nádoby navzájem propojují a nelze je od sebe jednoznačně oddělit.

Když Nezval popisoval Rousseauova konkrétní díla, našel podobnost mezi některými obrazy s exotickými náměty a spiritistickou kresbou médií. Surrealisté o ni projevovali zvýšený zájem, jelikož ji považovali za výsledek psychického automatismu, jedné z vlastních tvůrčích metod. Při výkladu plátna *Sen* Nezval použil Freudovu teorii snové symboliky. Rousseau se pro něj stal „surrealistou, dokonalým interpretem svého vytrženého nevědomí“.

Surrealistickou interpretací samozřejmě ohlasy Rousseaua v českém umění nekončí. Souvislosti lze nalézt i u tvůrců druhé poloviny 20. století. Samostatnou kapitolou jsou reprezentanti tzv. naivního umění, k nimž patřil například herec Josef Hlinomaz. S Rousseauovým autoportrétem ze sbírky pražské Národní galerie pracoval i básník Jiří Kolář. Zapojil ho jak do svých koláží, tak do environmentu *Ezop* z počátku 70. let. Vedle toho manipuloval i s jinými Rousseauovými obrazy, mimo jiné s portrétem Guillaume Apollinaira a Marie Laurencinové známým pod názvem *Múza inspirující básníka* a s plátnem *Spící cikánka*. Rozdíl oproti první polovině století spočívá v tom, že Rousseauovo dílo již nebylo prostředkem k definování nějakého programového směřování. Jeho interpretace se nestala součástí ryze programových textů, vymezujících podobu nového umění. Namísto modernistických a avantgardních teoretiků se ho chopili historici umění, kteří ale sledovali a dodnes sledují jiné záměry. ■ Tomáš Winter

HENRI ROUSSEAU: JÁ, PORTRÉT-KRAJINA, 1889–1890
olej na plátně, 143 × 110 cm, Národní galerie v Praze

HENRI ROUSSEAU: EVA, kolem 1906–07
olej na plátně, 61 × 46 cm, Kunsthalle Hamburg

INZERCE

MINISTERSTVO
KULTÚRY
SLOVENSKEJ
REPUBLIKY

Danubiana
MEULENSTEEN ART MUSEUM

JIRÍ GEORG
DOKOUPIL
OXY MORON
2. 12. 2016 - 5. 3. 2017

MILAN
HOUSER
THE GREAT
OUTDOORS
16. 11. 2016 - 5. 3. 2017

ART INVEST

**AUKCIA
UMENIA**

V nedeľu 13. 11. 2016 o 14 hod.
CARLTON HOTEL Bratislava

www.artinvest.sk

Galéria ART INVEST,
Dobrovičova 7, Bratislava
Tel.: 00421 905 659 148

Stano Filko: Biela kompozícia, 1982, 99,5x69,5 cm
Vývolávacía cena: 4 600,- eur

Čínské drahocennosti ve šlechtických sbírkách

V minulém roce byly naše znalosti o čínském porcelánu obohaceny vynikající publikací Filipa Suchomela *3STA drahocennosti*. Pozornost vzbuzuje nejen obsahem, ale i svou nápaditou vnější podobou, o níž se zasloužila pražská UMPRUM, grafik Štěpán Malovec, fotograf Michal Hladík a řada dalších.

Knihy představující umělecké sbírky v českém prostředí vznikají především jako katalogy kolekcí jednotlivých institucí. *3STA drahocennosti* k sbírkové činnosti přistupuje z širší perspektivy, ukazuje bohaté spektrum toho, co se v českém prostředí z čínského porcelánu sbíralo a ve výběru také jaké skvosty se nám dochovaly především v zámeckých expozicích. Nové fotografie doplňuje výběr dokumentačních ilustrací, dobových grafických listů, map i olejomalb, který je významnou součástí sdělení textu a podtrhuje zájem autora o obecnější dobový český i evropský kulturní kontext. V holandských zátiších se tak například ukazují čínské vázy a talíře jako možná součást vybavení domácností nebo tapisérie z manufaktury Jeana II. Barra-banda ukazuje romantickou představu o pijácích čaje.

Publikace je uvedena obecnějšími kapitolami pojednávajícími o historii sběratelství čínského porcelánu v Ev-

FILIP SUCHOMEL:
3STA DRAHOCENNOSTI
Čínský porcelán ze sbírek Valdštejnů, Schwarzenbergů a Lichnowských.
VYDAVATEL
VŠUP 2015
INFO
510 stran, 939 Kč

ropě, respektive v českých zemích. Podobně jako dále v knize vychází i zde autor z důkladného zpracování archivních materiálů, které se neomezují pouze na tuzemskou provenienci. Vzniká tak plastický obraz prostředí 17.–18. století, v němž zejména čínské předmě-

ty sehrály významnou roli při tvorbě celkového myšlenkového a estetického milieu. Přínosem knihy je kromě systematického pojednání o tom, jak vyhlížela situace sběratelství orientálních předmětů u nás, i výrazné strukturování této činnosti a tudíž i objevení významu jinak opomíjených sběratelů. Vedle známých sbírek, jako je ta (byť nezachovaná) Rudolfa II., autor obrátil svou pozornost i na méně známé kolekce i osobnosti, jež přispěly ke kulturní atmosféře doby.

Zásadní část publikace tvoří především druhá a rozsáhlejší část publikace, v níž autor představuje 310 celků (často se jedná o dva až tři předměty, např. šálek s podšálkem), jimž věnoval detailní pozornost při datování, určení techniky a popisu výzdoby. Jedná se tak vlastně o odborný katalog vybraného souboru čínského porcelánu. Výběr rozhodně není nahodilý. Suchomel ukazuje nejen rozmanitost čínských technik a námětů, ale i rozdíly v estetickém přístupu Dálného východu a Evropy. Objevují se zde tak i příklady čínského zboží, které bylo v Evropě dozdobeno domalbou dalších motivů, změněnou barevností nebo nákladnou zlacenou montáží. Takové úpravy nás dobře upozorňují na rozdílné vnímání prázdných ploch, či monochromní barevnosti.

Samostatnou skupinu tvoří tematika evropských erbů. Talíře a velké dekorativní mísy určené na stěny se znaky evropské šlechty byly oblíbenou součástí evropského importu především v 18. století, ale i později. Jejich výroba sice probíhala na objednávku podle evropských předloh v Číně, v Evropě pak ale často byly doupravovány. Zařazení těchto eklektických příkladů je velmi důležité a vybraných 8 celků vhodně ilustruje různost způsobů i různost úrovně dozdobení. Velmi zajímavé jsou poslední dvě skupiny, které knihu uzavírají. Druhotné užití porcelánu Suchomel ukazuje na příkladech využití zboží pro výzdobu evropského nábytku či zhotovení lustrů. Podobně také představený figurální porcelán překračuje hranice tradičního vnímání orientálního importu.

Filip Suchomel ve své práci přináší nový velmi důležitý rozměr, totiž otázku, kdy se předměty objevily na našem území. Právě pohled na problematiku zkoumaných sbírek z archivů, neustálé konfrontování zdejší situace s širším evropským kontextem pokládám za základní přínos této knihy. Významný příspěvek k poznání osudů čínského porcelánu v Evropě i u nás, avšak i příspěvek k rozvrstvení a hlubšímu pochopení našeho kulturního vývoje. **Zlata Černá**

Ceny za příkladnou památkovou péči

Letos potřeťi rozdal Národní památkový ústav ceny Patrimonium pro futuro, jež jsou udíleny za úspěšné počiny v oblasti památkové péče dokončené v předešlém roce. V kategorii záchrana památky byli oceněni Bedřich Loos a občanské sdružení Hartenberg za záchranu zříceniny hradu Hartenberg, v kategorii obnova památky-restaurování Václav Veřát s kolektivem za restaurování renesančních vrat a nástěnných maleb na průčelí hlavní brány kláštera Vyšší Brod a v kategorii prezentace hodnot si cenu odnesl za svou činnost spolek Ochránci památek pevnosti Josefov – Ravelin No. XIV.

Vedle toho byly uděleny dvě zvláštní ceny generální ředitelky. Za obnovu omítek a výměnu střešní krytiny středověké tvrze v Sudkově Dole ji získali majitelé Eva a Ivo Laurinovi a za záchranu

tvrze v Hradeníně ředitel Regionálního muzea v Kolíně Vladimír Rišlink. Držitelem zvláštní ceny Památky děkují, o níž rozhoduje veřejnost formou on-line hlasování, se letos stal David Hamza, jenž se zasloužil o záchranu zříceniny hradu Templštejn u Jamolic.

„Cenou Patrimonium pro futuro s podtitulem Společenské ocenění příkladů dobré praxe chceme zhodnotit a vyzdvihnout, co se v oblasti památkové péče podařilo, a ocenit ty, kteří se o to přičinili. Očekávám, že právě díky ceně NPÚ se o zásluhách vlastníků, investorů nebo tvůrců těchto obecně prospěšných počinů nebo akcí dozví mnohem víc lidí, a že se tak skutečně projekty dočkají zaslouženého uznání a popularity,“ uvedla k udělením oceněním ředitelka NPÚ Nada Goryczková.

PAMÁTKY DĚKUJÍ, letošní laureáti, foto: NPÚ

Odborná porota má zjevně v oblibě památkářské úspěchy spojené se silným příběhem kolektivního i individuálního odhodlání. To rozhodně platí o ocenění pro Bedřicha Loose, který o záchranu zříceniny Hartenberg usiloval už na konci 90. let. Tehdy začal s její obnovou pomocí historických stavebních postupů a technik. Stavební huť, jež na místě vznikla, využívá práce sociálně vyloučených, dlouhodobě nezaměstnaných a jinak znevýhodněných občanů.

Maximálně dva kandidáty pro každý kraj na ocenění Patrimonium pro futuro nominují zaměstnanci regionálních pracovišť NPÚ. Letos bylo ve čtyřech kategoriích navrženo celkem 25 subjektů, přičemž do kategorie Objev byl nominován jediný kandidát, a porota se v ní tak rozhodla ocenění neudělit.

Josef Ledvína

INZERCE

VÝSTAVA
5. 12. 2016, 11:00–19:00
6. 12. 2016, 11:00–19:00
7. 12. 2016, 11:00–19:00
8. 12. 2016, 11:00–15:00

MÍSTO KONÁNÍ
Kaiserštejnský palác
Malostranské nám. 37/23
Praha 1

GALERIE ARCIMBOLDI
T: +420 603 811 873
F: +420 246 013 685
E: info@arcimboldo.cz
WWW.ARCIMBOLDI.CZ

GALERIE ARCIMBOLDI
VÁS SRDEČNĚ ZVE NA AUKCI
ASIATIKA
ČTVRTEK, 8. 12. 2016 OD 15:00

VZÁCNÝ BRONZOVÝ RELIKVIÁŘ „SARIRA“
Korea, období Sjodnocená Silla (668-935). Výška 17,2 cm.

PÁR VELKÝCH MODRO-BÍLÝCH VÁZ S DRAKY
Japonsko, kolem roku 1870. Výška 58 cm.

VELKÁ DŘEVĚNÁ FIGURA KUAN-JIN
Čína, dynastie Ming (1368-1644). Výška 118 cm.

LAKOVÝ TALÍŘ S FIGURÁLNÍ SCÉNOU
Čína, dynastie Čching. Průměr 31 cm.

BRONZOVÁ FIGURA KRÁLOVNY MATKY ZÁPADU
Čína, dynastie Ming (1368-1644). Výška 30 cm.

VELKÉ OKIMONO DRAKA ZE SLONOVINY
Japonsko, období Meidži (1868-1912). Délka 87,5 cm.

ČCHI PAJ-S' (1864 - 1957) PIVOŇKA
95,5 x 36,5 cm.

František Zdeněk Eberl: Náš člověk v Paříži

Jedním z objevů letošních aukcí je František Zdeněk Eberl. Na říjnové aukci společnosti European Arts se jeho obraz *Pardáli* z druhé poloviny 20. let prodal za více než 2 miliony korun. Další jeho obraz bude společností dražit na své listopadové aukci a dvě výrazná díla má v nabídce i aukční síň Adolf Loos Apartment and Gallery.

Ačkoli byla jeho tvorba v Praze vícekrát vystavována i publikována, František Zdeněk Eberl (1888–1962) je dnes českému publiku víceméně neznámý. Působil totiž převážně v Paříži a je zde také pochován. Studoval nejprve pražskou akademii u Vlaho Bukovace, kde se v ročníku potkal například s Emilem Fillou, Václavem Špálou či Bedřichem Feiglem. Později se přesunul na akademii do Mnichova a pak se přes Amsterodam dostal do Paříže, kde se v roce 1911 usadil na Montmartru a prožil zde většinu svého života. Během první světové války bojoval v legiích a byl těžce zraněn. Po návratu uspořádal ve dvoraně Národního domu na Smíchově benefiční prodej svých obrazů na podporu válečných vdov a sirotek.

František Zdeněk Eberl, který si nechával říkat Maurice, byl osobností evropských měřítek. V roce 1926 zís-

kal ve Francii titul rytíře Řádu čestné legie a následující rok vystavoval na Salonu d'Automne. Tehdy také spolupřádal expozici mladého pařížského umění ve Stockholmu, na které byli zastoupeni například Matisse, Picasso či Bonnard. Eberl byl též autorem výstavního plakátu. Svoji samostatnou přehlídku měl v galerii Bernheim-Jeune v Paříži v roce 1929. Na počátku 30. let potom své práce prezentoval v Rubešově galerii v Praze.

V té době také začal pravidelně pobývat a tvořit v Monaku. Za druhé světové války byl aktivním účastníkem hnutí odporu, vytvářel protinacistické letáky a pomáhal francouzským Židům při útěku do Španělska. Zemřel ve svém pařížském ateliéru v říjnu 1962 ve věku 74 let.

Námětově byli v Eberlově hledáčku především lidé na okraji společnosti, které zachycoval v nejrůznějších situacích. Na plátnech se objevují alkoholici, narkomani, hráči, prostitutky a pařížský noční život v celé své živelnosti. Mnohé napoví již názvy obrazů, jako například *Kokainistka*, *Pijačka absintu*, *Portrét kurtizány*, *V nevěstinci* apod. Malíř se však věnoval také tvorbě městských zákoutí, krajiny, portrétů, zátiší

1 FRANTIŠEK ZDENĚK EBERL: PARDÁLI
1925–30, olej na plátně
116 x 90 cm
cena: 2 049 300 Kč
European Arts
2. 10. 2016

2 FRANTIŠEK ZDENĚK EBERL: KARBANICE
1935, olej na plátně
73 x 60 cm, vyvolávací
cena: 600 000 Kč
European Arts
20. 11. 2016

a karikatur s politickým podtextem, jejichž publikování mu ovšem často komplikovalo život.

V úvodu zmiňovaný velkoformátový olej *Pardáli* (*Poisses*) zobrazuje meziválečné barové osazenstvo hrající karty. Obraz byl jako jedno z významnějších děl autora reprodukován již v monografii J. R. Marka z roku 1934 a pochází ze soukromé sbírky Henryho Weilla ve

východo-francouzském Mulhouse. Na trhu se obraz vyskytl minulý rok pod názvem *Hráči karet*, kdy byl dražen na aukci v Paříži.

Ve francouzských aukčních domech se Eberlova díla objevují poměrně frekventovaně. Na domácím trhu bylo podle databáze ART+ nabízeno doposud 15 položek, přičemž šlo o menší oleje, případně o práce na papíře. **Tereza Koucká**

Obrazy Jana Preislera v nabídce podzimních aukcí

Nad hranici milionu korun bylo na domácím trhu do letošního října vydraženo pouze pět Preislerových maleb. Na nejvyšší cenu dosáhla v roce 2014 varianta pravého křídla triptychu *Jaro*, za kterou nový majitel zaplatil 8,87 milionu korun. Poté následovala s hlubokým odstupem *Podobizna umělcova syna* s cenou 2,04 milionu korun. Aukční síně European Arts a 1. Art Consulting na svých říjnových aukcích nabídly dvě špičkové Preislerovy práce, které se prodaly za 8 a 3,7 milionu korun. Další autorova díla s milionovým potenciálem budou v listopadu a v prosinci dražit Galerie Kodl a Arthouse Hejtmánek.

Vyšší ceny dosáhl obraz *Tři dívky v lese*, který dražila společnost European Arts. Jedná se o jednu ze studií (další je například k vidění ve stálé expozici Národní galerie ve Veletržním paláci) k stejnojmennému obrazu z roku 1913, o jehož současné provenienci není nic

1 JAN PREISLER: JARO, 1900
olej na plátně, 113 x 71 cm
cena: 8 870 000 Kč
1. Art Consulting 5. 10. 2014

2 JAN PREISLER: TŘI DÍVKY V LESE, 1906
olej na plátně, 64 x 43 cm
cena: 8 073 000 Kč
European Arts 2. 10. 2016

známo. V roce svého vzniku se dostal rovnou z výstavy v Mnichově do sbírky v Římě. V říjnu dražená studie je zajímavá jak z kompozičního hlediska, tak s ohledem na umělcovu práci s barvou. Karel Srp ve svém posudku upozorňuje na skutečnost, že studie je signována, což nejspíše svědčí o tom, že si jí autor vysoce cenil. Obraz startoval na částce 7,2 milionu korun a průběhu licitace jeho cena vystoupala ještě o dalších 800 tisíc korun.

Druhý v úvodu zmiňovaný Preislerův obraz byl dražen jen o týden později. Rozměrná kompozice *Česání jablek* z roku 1909 je návrhem mozaiky pro vnější stěnu Zemské banky na Příkopech. Všemi mozaikami se prolíná osobitě zpracované téma vztahu člověka a přírody, lidské práce a myšlenky a přírodní plodivé síly. Do rámu v dolní části obrazu (tam, kde je na výsledné mozaice výřez pro středovou část okna)

jsou do obdélného tvaru zasazeny čtyři grafické listy Bedřicha Havráňka. Obraz se prodal po jednom příhozu za 3,7 milionu korun.

Seznam Preislerových milionových položek pravděpodobně koncem listopadu rozšíří obraz *Koupání* z roku 1912, který Galerie Kodl nabízí za 3 miliony korun. V prosinci pak přijde na řadu ještě obraz *Na vyjíždce*, který bude dražit Arthouse Hejtmánek. Minimální podání je stanoveno na 2,2 milionu korun. Obraz není signován, doprovází ho však posudek prof. Petra Wittlicha, který jej považuje za Preislerovu malbu z doby kolem roku 1908. Wittlich obraz řadí mezi studie, které Preisler maloval po roce 1905. Důležitým impulsem mu v té době byly obrazy Paula Gauguina, které měl možnost vidět v roce 1906 v Paříži a z nichž čerpal poučení ve smyslu modelace barvou a barevnými plochami. **Tereza Koucká**

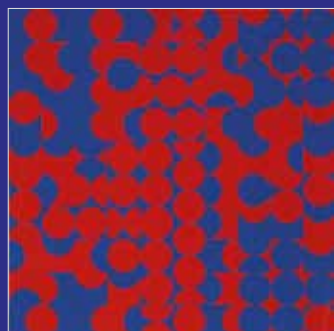
INZERCE

2

Soukromá sbírka umění & Etcetera 2
Aukce 26. listopadu 2016 v 18.30, Galerie Kvalitář, Praha

Jaroslav Panuška, Chalupa v Kavčínách
60 x 69,8 cm

Zdeněk Sýkora, Červeno-modrá struktura, 1968, 60 x 60 cm

Jan Trampota, Stráž u Nové Vsi, 1915
46 x 70 cm

Joža Uprka, Dívka z Kunovic, 1917
13,9 x 25,1 cm

www.etcetera-auctions.com

ETCETERA

Turecké šavle z Čech na aukcích v Praze a Londýně

Jedním z překvapení prvního pololetí byl prodej luxusní osmanské šavle ze 17. století, která se s cenou 4,2 milionu korun stala vůbec nejdražší starožitností českých aukcí. Podobná šavle byla v říjnu v Londýně vydražena za méně než poloviční částku.

Rukojet i pochva obou šavlí (ta pražská je asi o deset centimetrů delší) jsou bohatě zdobené tyrkysem a jadeitovými destičkami v pozlacené stříbrné montáži s florálními motivy. Reversní strana je zdobena gravírovaným květinovým ornamentem. Šavle nebyly určeny k boji, ale symbolizovaly bohatství a moc Osmanské říše.

Obdobné zbraně se nacházejí ve sbírkách v Moskvě, Krakově či Budapešti, které opatrují významné kolekce tureckých militarií. Polský historik Zdzisław Żygulski je nazývá „šavlemi v imperiálním stylu“. Vyráběly se v sultánských dílnách v Istanbulu a byly používány vysokými hodnostáři pro slavnostní účely nebo jako diplomatický dar. Se stejnou šavlí je na jedné z knižních miniatur zobrazen i sultán Osman II., který vládl v letech 1618 až 1622.

Osmanská říše byla v 17. století na vrcholu své moci, byť se potýkala s řadou vnitřních problémů a čelila opakovaným povstáním a vojenským vzpourám. Při jedné takové byl janičáry zavražděn

i zmiňovaný Osman II., kterému tehdy nebylo ještě ani osmnáct let. V době svého největšího územního rozsahu se Osmanská říše rozkládala od Alžiru po Adenský záliv a od Kaspického moře po dnešní Chorvatsko. Její expanze do Evropy vyvrcholila roku 1683 neúspěšným obléháním Vídně, kde bylo turecké vojsko odraženo díky pomoci desetitisícové polské armády pod vedením krále Jana III. Sobieského.

Čepel šavle, kterou v červnu dražil Arthouse Hejtmánek, nese polskou značku IPZD, což naznačuje, že se šavle dostala do střední Evropy již v raném novověku jako válečná kořist či diplomatický dar. V letech 2012 a 2014 byla dvakrát neúspěšně nabízena v aukcích islámského umění v Londýně, pochází však z našeho území. Její přesná provenience není známa, podle Tomáše Hejtmánka ji prodávající před čtyřiceti lety koupil ve starožitnostech.

V dražbě, která startovala na částce 1,1 milionu korun, se o ni utkalo šest zájemců, mezi nimi dražitelé z Polska a Turecka, nakonec však zůstane v České republice. Dosaženou cenu 4,2 milionu korun je těžko s čím srovnávat, neboť i v mezinárodním měřítku jde o unikát. Když se šavle v nabídce Sotheby's objevila poprvé, časopis Islamic Art napsal, že jde o příležitost získat vzácné dílo

1 OSMANSKÁ ŠAVLE
1. pol. 17. stol., zlacené stříbro, jadeit, tyrkysy
délka 97 cm
cena: 4 216 000 Kč
Arthouse Hejtmánek
2. 6. 2016

2 OSMANSKÁ ŠAVLE
1. pol. 17. stol., zlacené stříbro, jadeit, tyrkys, délka 85 cm
cena: 58 500 GBP
Sotheby's 19. 10. 2016

muzejní kvality, jaké se na trhu objevuje jen jednou za generaci. Společnost však podle všeho netrefila správnou cenovou hladinu, když původní odhad počítal s částkou 350 až 600 tisíc liber.

Šavle dražená ve středu 19. října na aukci islámského umění společnosti Sotheby's má střídmeji zdobenou pochvu, avšak kvalitnější čepel se zlatem vykládanými verši z koránu. Zajímavostí je, že stejně jako šavle z nabídky Arthouse Hejtmánek má českou provenienci. Podle aukčního katalogu pochází ze sbírky Karla Javůrka, pozapomenutého malíře historických výjevů druhé poloviny 19. století. Předaukční odhad počítal s cenou 30 až 50 tisíc liber (bez aukční pro-

vize a DPH), konečná cena vystoupala na 58,5 tisíc liber, což je necelých 1,8 milionu korun.

Nejdražší chladnou zbraní prodanou na českých aukcích byla dosud ruská šavle se zlatým monogramem cara Alexandra I. na čepeli, vyrobená roku 1801 v Tule, která se před rokem prodala na aukci společnosti Antikvity za vyvolávací cenu 778 tisíc korun. Pokud jde o islámské umění, tak předchozí rekord patřil mamlúckému noži z damascéské oceli s bohatě vykládaným pouzdem, práce z 14. až 16. století, který na podzim 2013 na aukci Galerie Arcimboldo vystoupal z 446 na 806 tisíc korun. **Jan Skřivánek**

Libenský-Brychtová v novém aukčním rekordu

Druhá specializovaná aukce ateliérového skla společnosti Dorotheum, která se konala ve čtvrtek 20. října v pražském klubu SOHO a které předcházela výstava v křížové chodbě Karolina, vynesla 6,9 milionu korun. Kupce našla polovina z šesti desítek nabízených skleněných plastik a objektů a stejně jako loni řada sklářských výtvarníků zaznamenala nové aukční rekordy. Dvojice Stanislav Libenský-Jaroslava Brychtová se pak postarala o celkové maximum v dané kategorii.

Jejich metr vysoká *Křížová hlava* z červeného skla v průběhu dražby vystoupala z 1,08 na 1,56 milionu korun. Jednalo se o pozdější odlitek sochy z konce 80. let, vytvořený až dva roky po smrti Stanislava Libenského. *Hlava I.* (*Hlava vysoká*), pozdější odlitek jedné z prvních společných realizací této za-

S. LIBENSKÝ, J. BRYCHTOVÁ:
KŘÍŽOVÁ HLAVA
1988–2004, červené sklo, 97 × 70 × 25 cm
cena: 1 560 000 Kč

kladatelské dvojice českého ateliérového skla, se z vyvolávací ceny 408 tisíc dostala až na 720 tisíc korun.

Největší boj se strhl o *Spirálu* od Vlastimila Beránka, která vystoupala

z 336 na 780 tisíc korun. Pro Beránka šlo o aukční premiéru a tudíž je dosažená cena automaticky jeho autorským rekordem. Nutno však dodat, že předaukční odhad počítal s výrazně nižší cenou. Dalšími autory, kteří dosáhli na nová cenová maxima, jsou Jaromír Rybák (432 tisíc), Jan Exnar (192 tisíc) Aleš Vašíček (216 tisíc) a Zdeněk Lhotský (96 tisíc korun). Nad hranici sta tisíce korun bylo celkem draženo třináct položek.

Z autorů střední a mladší generace se nejdražší prodaly práce Martina Janeckého (216 tisíc), Filipa Nizkého (132 tisíc) a Anežky Závodové (60 tisíc korun). Nejvýraznější postavou nastupující sklářské generace je šestatřicetiletý Martin Janecký, který dokáže z vyfouknuté skleněné bubliny modelovat realistické lidské tváře.

„Po loňském úspěšném zahájení projektu jsme byli plní očekávání, s jakou odezvou se setká druhý ročník *Křehké síly skla*. Upřímně mě těší, jakých výsledků jsme dosáhli – výstava v Karolině zaznamenala vysokou návštěvnost, aukce přilákala hlavně české zájemce a ukazuje se, že pozice českého sklářského umění se na tuzemském trhu posunula ještě o krůček dále,“ hodnotí aukci ředitelka Dorothea Mária Gálová.

Mezi nevydraženými položkami bohužel zůstalo i osm reliéfů z hotelu Jalta, které jsou jednou z vůbec prvních realizací Libenského-Brychtové. Vznikly v roce 1957 a byly určeny pro stěny restaurace nově budovaného reprezentativního hotelu na Václavském náměstí, kde s použitím podsvícení sloužily k intimnímu osvětlení a zároveň i jako orientační prvky pro jednotlivé kóje vinární. **Jan Skřivánek**

INZERCE

Srdečně zveme na

**exkluzivní
večerní
AUKCI**

mimořádných děl
výtvarného umění,
starožitností a designu

1. 12. 2016 / 18.00

ARTHOUSE HEJTMÁNEK, Goetheho 17/2, Praha 6

Předaukční výstava:

18. – 30. 11. 2016 / 10.00–18.00

www.arthousehejtmank.cz

Franz METZNER / Vyvolávací cena: 250.000 Kč

**ARTHOUSE
HEJTMÁNEK**

GALERIE A AUKČNÍ DŮM

BENÁTSKÉ SKLO NEPŘESTÁVÁ FASCINOVAT SVOU RAFINOVANOSTÍ

Murano a počátky evropského sklářství

Benátské sklo se na více než dvě století stalo ideálem evropského sklářství pro svou čistotu, tvárnost a bohatství barev a forem: byl to dokonalý výrobek v pravém slova smyslu. Po elegantně tvarovaných a proporčně vyvážených pohárech z neuvěřitelně tenkého skla toužily všechny evropské panovnické dvory.

■ Způsob výroby tohoto typu skla začal být záhy napodobován nejen v Itálii, ale i po celé Evropě. Období největšího rozkvětu luxusního benátského skla ukončila až konkurence kvalitního řezaného skla německé a především české provenience, které ho vytlačilo ze světových trhů.

Z hlediska technologického je benátské sklo měkkého sodnovápenatého typu, který byl znám již v antice. Jeho výhodou je dobrá tvárnost. Italští skláři ho od sklonku 13. století vyráběli na ostrově Murano u Benátek a pokračují v tom dodnes. Volba ostrova pro umístění sklárny nebyla náhodná, požáry sklářských hutí, rozšiřující se do měst, byly časté. Izolovaná lokalita navíc slibovala lépe ochránit výrobní tajemství, jehož vyzrazení benátská vláda trestala těmi nejpřísnějšími tresty. Na přelomu 15. a 16. století se místní sklářství dopracovalo k osobitému výrazu. Z hlediska politického a společenského to byla doba, kdy ekonomická a politická moc Benátek v důsledku ztráty většiny východních držav nezadržitelně klesala. Výroba luxusního zboží určeného pro vývoz, jako byly hedvábné látky, krajky, majolika a především sklo, však byla na vzestupu.

Pod rukama muránských sklářů se začala zhruba od poloviny 15. století rodit dokonalá syntéza renesančních impulsů, přetrvávajících gotických vlivů, inspirace z Orientu a forem převzatých ze starších zlatnických výrobků a populární italské majoliky. O neobyčejné řemeslné zručnosti benátských mistrů vypovídá i to, že své výrobky často modelovali tzv. z volné ruky, tedy bez forem, jen za pomoci nástrojů. Tím, co je v obecném povědomí především spojeno s pojmem benátské sklo, jsou elegantní křídlové poháry s velmi vysokou nohou zdobenou křídlovými nebo volutami a s dotenka vyfouknutou kupou ve flétnovém, zvonovém, trychtýřovém, miskovém či jiném tvaru.

Hlavním sortimentem muránských sklářů však bylo užitkové nápojové sklo, nejrůznější poháry, misky, podnosy a konvičky. Vksu pozdní italské renesance nejlépe odpovídalo čiré sklo zdobené nálepy, hřebínky, oušky nebo natavenými štípanými a stříhanými nitkami. Později začaly nad jasností tvaru a kompozice a jakousi geometrickou uměřeností převažovat stále zdobenější detaily, což mimo jiné odráželo i snahu vyjít vstříc vkusu zákazníků a touhu mistrů sklářů ukázat světu své umění v co nejrafinovanější podobě.

Na konci 15. století a v první polovině 16. století se v benátském sklářství objevuje obdivuhodně široká

**POHÁR NA VÍNO
A KONVIČKA NA NOZE**
Murano 16.–17. stol.
hutně tvarované
sklo, částečně
tzv. z volné ruky
Uměleckoprůmyslové
museum v Praze

■ **Přestože muránští skláři nesměli opustit ostrov a vyzradit tajemství výroby pod pohrůžkou nejpřísnějších trestů, čas od času někteří emigrovali a sklo na benátský způsob začali vyrábět i v dalších italských městech. O něco později se mistři z Murana objevili v hutích na sever od Alp.**

škála technických i výtvarných prostředků. Kromě výrobků z tenkého čirého skla s dokonalými tvary tu bylo barevné, mléčné a čiré sklo zdobené vypalovanou malbou barevnými emaily a zlacením. Muránští skláři vyráběli i předměty z barevných skel, včetně opakního mléčného skla, jež mělo imitovat vzácný porcelán, dovážený z Číny. Již koncem 15. století bylo vynalezeno sklo achátové, v 17. století pak aventurinové červenavé sklo přesycené mědí, která se v něm vylučuje v podobě zlatavě zbarvených krystalků.

Pro renesanční Benátky je typické rovněž nitkované, filigránové a síťované sklo s dekorem ze zatavených nití, proužků nebo tyčinek s vlákny stočenými do spirály. Z tenkých vláken bílého opakního skla se v dutém válci sestavil geometrický obrazec, do jehož středu se vefoukla žhavá bublina skla, na jejíž povrch se nitky přitavily. Otáčením ve formě nebo jinými technickými postupy ji pak sklář vyfoukl do tvaru misky, podnosu nebo poháru, čímž vynikla nádherná jemná síťovaná krajka. Tím ovšem výčet objevů a inovací nekončí, znovuobjevena byla starověká technika millefiori, při níž se do čirého skla zataávají drobné skleněné špalíčky nebo plošky sestavené z různobarevných skleněných tyčinek. Muránští skláři objevili i tzv. ledované sklo charakteristické svou popraskanou strukturou.

Přestože muránští skláři nesměli opustit ostrov a vyzradit tajemství výroby pod pohrůžkou nejpří-

nějších trestů, čas od času někteří emigrovali a sklo na benátský způsob, tzv. „façon de Venice“, začali vyrábět i v dalších italských městech, ve Florencii, v Miláně, v Raveně nebo v Římě. O něco později se mistři z Murana objevili v hutích na sever od Alp. Napodobování benátského skla se dařilo v různých oblastech s velmi rozdílným výsledkem. Ve Francii vznikaly v 16. století výrobky, které prakticky nelze odlišit od originálu. Výroba v zemích vzdálených námořní dopravě však byla často příliš nákladná a sklárny pokoušející se o imitaci benátského skla nezřídka zkrachovaly. Stejně typy skla mohly vzniknout na různých místech, kde s úspěchem pracovali benátské emigranti. Tato skutečnost značně komplikuje otázku atribuce, která se tak u řady předmětů pohybuje v rovině hypotéz.

Na našem trhu se starožitnostmi se čas od času objevují historizující repliky starého benátského skla, především nitkovaného a síťovaného, pocházející z druhé poloviny 19. a z 20. století. Miroslav Zíka z aukční síně Dorotheum podotýká, že systematicky se k nám benátské sklo nikdy nedováželo, protože máme vlastní slavnou tradici českého sklářství. Pokud se tu staré benátské sklo nebo sklo „façon de Venice“ objevilo, jednalo se spíše o výjimečné případy: o soukromé sbírky nadšenců, nebo o exempláře, které si přiváželi jako suvenýry šlechtici ze svých cest do Benátek. ■ **Lucie Skřivánková**

INZERCE

WWW.RENODESIGN.CZ

RESTAURÁTORSKÉ ATELIERY • UMĚLECKÉ TRUHLÁŘSTVÍ
ČALOUNICTVÍ • PRODEJNÍ GALERIE

ČERNÁ HORA
U LIHOVARU 582

+420 608 279 717
JAKUB.SOLAR@RENODESIGN.CZ

KNIHA ZLIN & Umělecká literatura

SARAH THORNTONOVÁ
SEDM DNÍ VE SVĚTĚ UMĚNÍ

Nekonvenční, reportážní formou psaná etnografická sociálně historická studie odhalující zásady fungování sofistikovaných subkultur, které utvářejí svět současného umění. Tato kniha zachycuje proměnlivost dynamických sil uměleckého světa, zkoumá otázky tvořivosti, vkusu i získávání statutu a zamýšlí se nad významem života ve světě, v němž není nic důležitějšího než umění samo.

www.knihazlin.cz

ANKETA MEZI ČLENY ASOCIACE STAROŽITNÍKŮ

Pohledem starožitníků

(1) V čem je podle vás hlavní přínos Asociace starožitníků a veletrhů Antique?

(2) Jak vnímáte proměny českého trhu s uměním za dobu vašeho působení?

(3) Nakolik je český trh lokální a nakolik provázaný se zahraničím?

Ilja Boublerle, Victoria Antiques

- 1) Hlavní přínos Asociace starožitníků je ve sdružování firem a jednotlivců se společnými zájmy o starožitnosti a historii. Vštěpuje i dnešní generaci lásku a úctu k tvorbě našich předků.
- 2) Trh se starožitnostmi v Čechách a na Moravě prošel od sametové revoluce velkými změnami. Z počátku, se vznikem velkého počtu prodejen starožitností, stoupl zájem o užité umění a rozvíjel se trh s obrazy. Zahraniční zájemci využívali sílu své měny a skupovali téměř vše, co se na trhu objevilo. Záhy však vlivem dostupné zahraniční odborné literatury, narůstající zkušenosti a zvyšování odbornosti českých prodejců vzniká prostředí, kde i čeští zákazníci začínají vytvářet velmi kvalitní sběratelské kolekce. Zároveň vznikají aukční domy a pozornost se začíná věnovat kvalitě. Postupně i české umění dosahuje světových cen, a přesto zájem stále stoupá. Populární biedermeier, poté secese a art-deco, následované funkcionalismem a bruselem – to jsou vlny, které sice ovlivňují trh, ale vždy se vrátí ke klasickým kvalitním starožitnostem. Ty jsou především souhrnem perfektního zpracování materiálu a umu našich předků.
- 3) Český trh je samozřejmě v dnešní době navázán na celosvětový. Podíl je ovšem velmi malý. Trend posledních let je vidět na zvýšení dovozu starožitností, především z evropských zemí. Zvýšil se zájem o asiatickou a čínskou starožitnost, numismatika je velmi populární. České sklo a porcelán spíše stagnují. Zákazníci z celého světa mohou prostřednictvím aukcí starožitnosti a umění nakupovat a prodávat přes internetové portály, což se bohužel projevuje menším zájmem o návštěvy kamenných prodejen.

Michal Jankovský, Starožitnosti Michal Jankovský

- 1) Asociace by v rámci své obecně konsolidační funkce měla především zastupovat zájmy svých členů. Měla by působit jak v každodenní „stavovské“ agendě, tak při řešení různých legislativních otázek v širším právním prostředí, respektive před státními institucemi, a stejně tak by měla i dbát na dobrý obraz „cechu“ před veřejností a o propagaci oboru, který rozhodně není v centru zájmu většinové společnosti. Zásluhou aktivitou, která mimo obchodní vyznění přispívá i ke kulturnímu životu hlavního města, je veletrh starožitností Antique, který je mimo své komerční poslání společensko-kulturním zážitkem pro veřejnost a poskytuje majitelům obchodů a galerií se starožitnostmi příležitost dát o sobě vědět mimo rámec každodenní působnosti.

- 2) Český trh se starožitným užitým a výtvarným uměním, stejně jako vše kolem nás, podléhá vývojovým posunům a proměnám. Podstatnou roli hraje jak ekonomická situace a „nálady“ ve společnosti, tak nasycení trhu určitými komoditami a vznik nových sběratelských trendů, jejichž nástup je často nepředvídatelný. Jsme součástí společenství ekonomicky rozvinutých zemí a relativně volného trhu, takže také u nás mají pozvolný dopad evropské i světové události. Nicméně ochota a snaha pružně se orientovat v nákupu některých „strategických a konvertibilních komodit“ (například zlato a diamanty zpracované ve starožitném šperku) není v našich českých poměrech na trhu se starožitným uměním příliš viditelná... Klientela je různorodá, v posledních letech se mezi zákazníky stále častěji objevují kupci z Asie, především čínští sběratelé a investoři do starého umění, ubýlo vyspělých zákazníků z Německa, kteří jsou zřejmě uspokojováni pestrou nabídkou na svém vlastním trhu. Struktura zákazníků je závislá na jednotlivých obchodech a galeriích a na jejich obchodním pojetí. Při prodeji výtvarného umění mají stále dominantní postavení aukční síně. Pro všechny způsoby prodeje jsou důležití stálí zákazníci, mezi zákazníky ovšem citelně chybí mladá generace, což může být jak odrazem ekonomických a majetkových poměrů, tak neschopností společnosti zdůrazňovat žebříček opravdových a ověřených hodnot.
- 3) Poměrný nedostatek kvalitních starožitností vede obchodníky, a to po celém světě, nejen u nás, stále častěji k cestování a shánění věcí v zahraničí. Český starožitník se dnes neuspokojí s akvizicemi jen na evropském trhu, ale zajíždí i do v zámoří, především do USA, případně do Jižní Ameriky. Stále větší význam získává internetový prodej – usnadňuje nákupy ze zahraničí, ale omezuje je spíše na finančně méně náročné položky. Internet zároveň seznamuje s pestrou nabídkou internetových aukcí a klasických aukčních síní, jejichž prezentace jsou na tak vysoké úrovni, že je možné bez většího rizika na dálku přistoupit k nákupu i bez osobní prohlídky věci. V tomto směru se trh stává vpravdě mezinárodním a zahraniční zákazník je vítán jak v kamenném obchodě, v aukční síni, tak i při nákupu přes internet.

Miroslav Macík, DÉCO Prostějov,

- 1) Přínosem Asociace starožitníků je odstraňování zbytečných překážek při prodeji, vývozu a dovozu starožitností, zastupování obchodníků ve vztahu k úřadům a legislativě a ochrana zákazníků před nepoctivostí překupníků. Veletrh Antique

je příležitostí pro setkávání, srovnávání a získávání zkušeností.

- 2) Před listopadem 1989 bylo sběratelství jednou z mála možností „legálního podnikání“. Tehdy a na počátku 90. let se prodal každý krám a vzhledem k nízkému kurzu koruny opouštělo republiku množství starožitností. Trh se profesionalizoval a nabízí lepší zboží pro poučenější českou klientelu, která klade důraz na kvalitu zpracování a dekorativnost, neobvyklost, prokázané autorství i původ. Zájem je i o předměty, u nichž je hodnota koncentrována v malých rozměrech. V regionech se sbírají lokální autoři a produkce místních řemeslníků a firem.
- 3) Náš trh je s evropským provázaný. Český zákazník však preferuje předměty české nebo středoevropské provenience. Podnikám na střední Moravě a obchoduji především s českými klienty a nabízím zboží z místních zdrojů.

Marek Mahler, Valentinum VII

- 1) Veletrhy Asociace starožitníků mají význam především kvůli možnosti porovnávání jednotlivých obchodníků v oblasti cen a nabídky. Je to největší akce svého druhu v České republice a pro obchodníky má i nezanedbatelný ekonomický efekt.
- 2) V posledních letech pozoruji u českých zákazníků odklon zájmu od užitého umění k umění výtvarnému. Důvod vidím v nedostatečné propagaci a vzdělávání v oblasti užitého umění, které je přitom na rozdíl od umění výtvarného mezinárodní.
- 3) Zahraniční zákazníci jsou pro nás významní, prodej je do značné míry závislý na cestovním ruchu. Importy ze zahraničí jsou rovněž důležité, rozšiřují sortiment a ovlivňují trh.

Daniela Žáková, Antique Újezd

- 1) Od Asociace i od veletrhů Antique si slibujeme zviditelnění a podporu trhu se starožitnostmi. Záštitu ve sporných případech a pomoc našim zákazníkům při hledání spolehlivých starožitníků a znalců.
- 2) Český trh se starožitnostmi je omezený hlavně na české zákazníky vzhledem k tomu, že většinou nabízí české umění, jež čeští zákazníci preferují. Moji klientelu tvoří z cca 80 procent Češi. I když se snažím nabízet i zboží zahraniční provenience, nesetkává se u zákazníků s takovým zájmem. Dříve převažovali zahraniční zákazníci, dnes je více domácích.
- 3) Snažím se importovat i starožitnosti ze zahraničí a doufám, že si k nim čeští zákazníci jednou najdou cestu.

Asociace starožitníků v září oslavila 25 let svého fungování. Součástí oslav bude i podzimní veletrh starožitností Antique, který se koná od 24. do 27. listopadu.

INZERCE

Aukce Obrazy
Galerie Spálená

Aukční prodej
Výkup za hotové
Komisní prodej
Ocenění a znalecké posouzení

Galerie Spálená
Spálená 16, Praha 1
tel.: 777 108 507
www.aukce-obrazy.cz

Internetová aukce
5.–9. 12. 2016

Václav Radimský:
Letní nálada,
olej na plátně,
70 × 100 cm,
datováno 1902

INTERNETOVÁ AUKČNÍ SÍŇ

eSTAROŽITNOSTI.cz

Prosincová aukce obrazů a starožitností proběhne v termínu 6. až 8. 12. 2016.

Slavíkova 1611/5, Praha 2-Vinohrady
tel.: +420 222 210 609, mob.: 775 565 456
e-mail: aukce@estaroazitnosti.cz

LETEM SVĚTEM

1

2

3

1 HUGO BOETTINGER:
CHLAPEC NA MEZI
1901

2 KABINET, Řím, 1620
technika pietra dura,
ebenové dřevo, bronz,
178 × 126 × 54 cm
cena: 2 499 000 eur
Sotheby's 20. 9. 2016

3 ZEN-HOUSES
architekt: Petr Stolin
foto: Filip Šlapal

Gettyho muzeum na nákupech

PAŘÍŽ/LOS ANGELES – Italský raně barokní kabinet vykládaný barevnými mramory technikou pietra dura, který kdysi patřil papeži Pavlu V. a později anglickému králi Jiřímu IV., zakoupilo v září do svých sbírek Gettyho muzeum v Los Angeles. Bohatě zdobený kabinet z ebenového dřeva byl vyroben kolem roku 1620 v Římě. Na trh se dostal v rámci rozprodeje sbírky francouzského podnikatele Roberta de Balkany. Ten jej získal v roce 1959 na aukci v Londýně, na které byly nabízeny vybrané položky z královských sbírek. Na aukci Sotheby's v Paříži se nyní prodal za více než 2,4 milionu eur.

„Jde o jeden z nejlepších příkladů italských kabinetů zdobených technikou pietra dura. Práce této kvality, řemeslného mistrovství a historického významu jsou téměř všechny ve veřejných muzeích nebo v soukromých panovnických sbírkách, takže příležitost zakoupit pro Getty jeden z nejznámějších kusů byla příliš lákavá, než abychom si ji nechali utéct,“ komentoval akvizici ředitel muzea, které je nejbohatší sbírkovou institucí dneška. Je financováno z odkazu ropného magnáta J. Paula Gettyho, který byl v 50. letech považován za nejbohatšího Američana. Hodnota investičního portfolia, z jehož výnosů je hrazen provoz muzea, je odhadována na 6,7 miliardy dolarů. ■

Kreslíř a malíř Boettinger

PLZEŇ – Západočeská galerie láká do Masných krámů na výstavu plzeňského rodáka Huga Boettingera (1880–1934). Tento poněkud pozapomenutý malíř a kreslíř patřil k autorům secesní umělecké generace. Zprvu byla jeho plátna kritikou kladně hodnocena, na proměny umění po roce 1900 se ovšem postupně díval se stále větší skepsí. Především jeho pozdější malby tak mají zřetelně konzervativní charakter, zpravidla zachycují líbivé ženské akty a zasněné krajinné scenérie. Své skepsi ve vztahu k moderním uměleckým směrům dal výraz v další linii své tvorby – v početných novinových kresbách a karikaturách, jejichž živost kontrastuje s poněkud tuhým akademismem Boettingerova malířství. ■

Česká cena za architekturu

PRAHA – Hlavní cenu v nově ustavené České ceně za architekturu získal dům a ateliér Zen-Houses od libereckého architekta Petra Stolína. Nevelký projekt, dokončený v loňském roce, spojuje bydlení a pracovní prostor pro své tvůrce – architektky Petra Stolína a Alenu Mičkovou. Liberecké domy-dvojčata na první pohled vynikají především konstrukčně oddělenými objekty pro odpočinek a pro práci a také svým ojedinělým konceptem založeným na co nejjednodušší formě bydlení. „Jen jedna práce ale vynikla nad všechny ostatní, a tím je Zen-Houses – ateliér a dům v Liberci. Prostý, ekonomický a nenáročný projekt je charakterizován specifícností své lokace, schopností na toto prostředí reagovat, svou naprostou unikátností i vytrvalou snahou provokovat a sebejistě zkoušet nové principy i za cenu případných chyb. Díky tomu všemu Zen-Houses dokázal uspět a bezesporu se tak jedná o vynikající dílo, o stavbu se skutečnou ambicí pokoušet hranice a stát se vzorem pro mnohé z nás,“ čteme ve vyjádření poroty. ■

KNIHOVNIČKA

Předplatte si Art+Antiques a získejte Ročenku 2015

Vše o trhu s uměním

Ročenka ART+ se vždy únoru ohlíží za uplynulým rokem na trhu s uměním. Vedle kapitol, které se věnují vybraným autorům a jednotlivým segmentům aukčního trhu, jsou její součástí také studie o obchodu se starožitnostmi nebo o dění na mezinárodním trhu. Součástí připravované Ročenky ART+ bude poprvé také samostatný sešit věnovaný primárnímu trhu, tedy prodávům současného umění prostřednictvím galerií. Statistiky a analýzy ART+ jsou již osm let základním informačním zdrojem o českém trhu s uměním. Platící uživatelé ART+ a předplatitelé Art+Antiques dostanou oba sešity letošní Ročenky ART+ bezplatně poštou. Noví předplatitelé mohou aktuálně jako bonus získat také ročenku za rok 2015. ■

Roční předplatné Art+Antiques stojí **885 Kč** / Objednat si je lze prostřednictvím stránek časopisu www.artcasopis.cz / Pro využití bonusu stačí při registraci zadat uživatelský kód **AA16ROC15** (platnost do 31. 12. 2016).

INZERCE

AUKČNÍ DEN VÝBĚR VÝTVARNÉHO UMĚNÍ

neděle 20. listopadu 2016, 13.00 hodin

OBECNÍ DŮM PRAHA – GRÉGRŮV SÁL

Předaukční výstava od 31. října v prostorách galerie

WWW.EUROPEANARTS.CZ

European Arts Investments s.r.o., Senovážné náměstí 8, 110 00 Praha 1, ČR
tel./fax: +420-233 342 293, e-mail: info@europeanarts.cz

EUROPEANartS